

Uvodnik

Danijel Devetak

Multitasking in post

"Multitasking" je izraz oz. pojem, ki ga verjetno le malokdo pozna, čeprav to, kar pomeni, ni skoraj nikomur tuje. Malokdo, ki je neizbežno vprežen v ritme današnje družbe, si namreč lahko privoščiti, da ne bi bil - multitasker.

Beseda izvira iz angleščine, poslovenili bi jo lahko z "multiprogramiranje", izvorno pa ima opraviti s svetom informatike. Operativni sistem s takimi značilnostmi omogoča računalniku, da izvaja več programov oz. procesov v istem trenutku. Multitasking je zato v bistvu lastnost nekoga ali nečesa, ki dela več stvari hkrati. Multitasker je, kdor se npr. med vožnjo pogovarja po mobilju, zraven izbira glasbo na prenosnem mp3 predvajalniku, spreminja cilj na satelitskem navigacijskem sprejemniku in briše zamegljene šipe; ali kdor kaj piše na računalnik, kot to delam sedaj jaz, pa med enim stavkom in drugim pregleda elektronsko pošto, odgovori na telefonski klic, ob tem pošilja faks, takoj zatem še sms-sporočilo ženi in hrustlja jabolko. In piše dalje... Vsi, še zlasti mlajši, pripadniki "web generacije", s(m)o obenem "tvorci in žrtve" takega stila življenja, v katerem je vse več elektronskih pripomočkov, ki delajo naše življenje sicer udobnejše, konec koncev pa nam jemljejo sapo.

Vprašanje je, kako se spreminjajo naši možgani spričo dejstva, da smo vse bolj vajeni delati več stvari hkrati, da nas v istem trenutku bombardirajo različni impulzi in informacije, besede in podobe. Ameriški raziskovalci so ugotovili, da take življenjske navade z leti povzročajo hude težave pri koncentraciji in spominu. Vedno težje nam je misliti na eno samo stvar, delati - dobro - samo eno stvar. Nevrologi vedo povedati, da so možgani sicer mogočna "električna centrala", ki pa ima svoje meje: ne morejo biti stoddostno koncentrirani na dve stvari hkrati. Med študijem ne moremo aktivno spremljati televizijske oddaje: pozorni bomo ali do knjige ali do televizije. In vendar drugi strokovnjaki trdijo, da ne gre za prekinjanje nekega procesa, ampak za ustvarjalno "sodelovanje" na več nivojih, saj je marsikateri multitasker pravi genij, hiperaktiven in učinkovit, sproščen in zadovoljen, da je tak. Znanost očitno še ni izrekla soglasne sodbe, upravičeni pa so številni pomisleki. Znano je, da se je človeška miselnost zlasti od razsvetljenstva dalje korenito spremenila, saj je vedno bolj dovezetna za analitično, logično in tehnično razmišljanje, vedno manj pa za sintetično, intuitivno in duhovno razsežnost. Naši možgani so se spremenili, ugotavlja t. i. stroka; zato marsikdo napoveduje, da bo tudi ritem današnjega življenja posegel v našo gensko zasnovano, spremenil mentalne procese spoznavanja in razmišljanja.

Kaj ima to opraviti s postom? Verjetno ni slučaj, če je sveti oče, prefinjen izobraženec in človek jasne misli v družbi, v kateri prevladuje šibka in pošteno zmedena misel, letos predlagal poseben post. Odrašeneje ni nekaj avtomatično, saj bi samo od sebe doseglo vsakogar, je poudaril. Če je prav, da se v času pred Veliko nočjo zdržujemo hrane, je tudi prav, da se zdržimo "besed in medijev". Potrebujemo prostor, kjer bi nas podobe stalno ne bombardirale. "Ustvariti moramo prostor tišine, da bi se naše srce spet odprlo pravi podobi in pravi besedi". Hedonističen in potrošniški način mišljenja ni samo "zunanja groznja", je dodal pred nekaj dnevi, ampak je prisoten tudi znotraj Cerkve same, saj izkrivlja vero in posledično vsakdanje obnašanje vernikov. Kultura podobe nas pogojuje, nam vsiljuje protislovne vzorce, sili nas v praktično zanikanje Boga. "Tok takega prevladujočega mišljenja nosi vernike in tudi njihove pastirje naproti površinski in egocentričnosti".

Torej post podob in besed. Če zmoremo, si privoščimo tišino, ki vzpostavlja ravnovesje; tisto ravnovesje, ki ga vsakdanji hrup s preveliko lahkoto skali. Da bomo čez dober teden tudi mi obstrmeli pred odvaljenim avtom in rekli: "Zares je vstal!"

Pred nami je veliki teden

Cvetna nedelja

Foto DPD

GORICA Direktor RTV Slovenija Jože Možina gost krožka Anton Gregorčič

Slovenski medijski prostor in potreba po medijski strategiji našega prostora

Veliko čast nam je bilo, da smo imeli v ponedeljek, 10. marca, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici v gosteh direktorja RTV Slovenija Jožeta Možina. Na pobudo krožka za družbenopolitična vprašanja Anton Gregorčič je v pogovoru, ki ga je vodila urednica Erika Jazbar, povedal marsikaj zanimivega o t. i. nacionalki, njenem razvoju od ustanovitve do današnjih razmer in prihodnjih izzivov, ki jih prinaša digitalizacija, pa tudi o prisotnosti manjšinskih problematik v njenih oddajah. Slovenska tv je za slovensko narodno skupnost v Italiji izrednega pomena, je uvodoma povedal Marjan Terpin, predsednik krožka in član programskega sveta RTV. In vendar, je ugotovil, imamo vtis, da se je po letu 1991 zgodil pravi "cirkus", čeprav se vsi dobro zavedamo, kako težko je v Sloveniji postaviti na noge televizijo, ki bi bila demokratična, svobodna in primerljiva drugim evropskim. Kot "glavni akter slovenskega medijskega prostora" je Možina - rojen leta 1968 v Dobravljah na Vipavskem, družinski oče, po formaciji zgodovinar in

znan kot prodoren raziskovalni novinar, na čelu televizijske hiše od aprila 2006 - najprej spregovoril o strukturi RTV, ki ostaja s svojimi 2200 zaposlenimi in kljub krčenju števila novinarjev še vedno velik birokratski aparat. Medij je bil ustanovljen z režimom, ki je bil tudi glavni "indoktrinator politike". Imeli pa so tudi "veliko dobrih ljudi, ki so ustvarjali presežke in si upali delati po svoji vesti, avtonomno". Razmere so se začele spreminjati konec 80. let, ko se je RTV začela navajati demokratizaciji. Ključno vlogo je odigrala, ko je odločno pripomogla k plebiscitu za Slovenijo. V drugi polovici 90. let je medij doživel krajši "retrogradni proces", "zdaj pa smo pod velikim udarom". In vendar, je poudaril Možina, ki je zadovoljen z dosedanjim opravljenim delom, "v teh slabih dveh letih nismo cenzurirali nobenega prispevka". Javna televizijska hiša je nekoliko stopila v krizo, ko je Slovenija razmeroma nekritično spustila na trg komercialne televizije z njihovo ponudbo, ki slovenskim gledalcem ni prinesla nič kaj koristnega; trenutno RTV dobro zdrži konkurenco in se s kakovostnimi programi uspešno postavlja proti komercialnim hišam.

Med slovenskimi novinarji so tudi "špice", dobri posamezniki, je direktor odgovoril na vprašanje o kakovosti časnika; vidi pa se, je dodal, da po osamosvojitvi ni prišlo do vrednostnega reza in kadrovskega zamenjav. Problem je tudi ta, da ni časnikarskega zbornice, zato je "v Sloveniji vsakdo lahko časnikar, poklic je razvrednoten, novinarji pa so podvrženi političnim in komercialnim lovcem". Pritiski na medije so močni in prihajajo od vsepovsod, "mi pa jim ne popuščamo, če se nam pritožba ne zdi utemeljena". Mag so "dobesedno pomendrali". Politika je le še "služabnik kapitala,

ki vedno bolj oblikuje oblast in vlado".

O zamejskih stvarnostih RTV malo poroča, je priznal Možina, saj "je težko prepričati urednike", ki jim gre za to, da bodo oddaje gledane. In vendar "počasi se bo zmeščalo, bodite nestrpni"! Naš mali narod si ne more privoščiti, da bi ostajal še naprej centrističen. Načelno sodelovanje z italijansko televizijo je kar dobro, je v praksi pa se pogosto zatika. Publika je z velikim veseljem sprejela vest, da je RTV podarila slovenskemu deželnemu sedežu RAI 300 minut otroških risank. Sicer pa ostaja odprt problem vidljivosti RTV v nekaterih krajih naše dežele, ker "manjka konsenz italijanske strani", čeprav je ta vidljivost zakonsko zajamčena. Slovenija je do manjšin v svojih mejah zelo pozorna; prav bi bilo, da bi se podobno obnašale tudi sosedje.

Možina, ki je navedel še veliko zanimivih podatkov o svojih raziskovalnih dokumentarjih ter drugih dokumentarnih in otroških programih RTV in njihovi gledanosti, je z veliko odprtostjo odgovarjal na vprašanja, sugestije in tudi kritike navzočih. Iz razprave je izšlo, da Slovenci v FJK želimo, da bi bila RTV dostopna vsem nam (D. Štoka), manjka pa nam medijska strategija našega prostora, ki se spreminja in ni več tak, kot je bil (R. Pavšič). Možina je pripomnil, da mora taka strategija nastati znotraj manjšinske skupnosti. Sam to pričakuje in bo v odboru rade volje sprejel katerikoli predlog. Sicer pa "čakam žive novice".

glasbena matica GLASBENI SPLETI
KONCERTNA SEZONA 2007/08

OPERNI GALA Arje in zbori italijanskega verizma

Sollisti, zbor in orkester SNG Opera in balet Ljubljana
Dirigent: Loris Voltolini

V torek, 18. marca 2008 ob 20.30
v Kulturnem domu v Trstu (ulica Petronio 4)
Info in rezervacije: Glasbena matica Trst
tel. št. 040 418605 (od pon. do pet. z urnikom 10-12)

Koper

Predstavitev monografije Osimska pogajanja

V Koprso so v četrtek, 6. marca, predstavili monografijo Viljenke Škorjanec z naslovom Osimska pogajanja. Na predstavitev povabljeni profesorji zgodovine so bili enotnega mnenja, da je delo natančna študija ozadja osimskih pogajanj z uporabo še neraziskanih arhivov, ki pomeni pomembno osvetlitev dogodkov ozadja nekega političnega procesa.

Predstavitev knjige je pripravilo Znanstvenoraziskovalno središče Univerze na Primorskem. Zgodovinar in profesor Egon Pelikan je ob predstavitvi monografije spomnil, da so bili osimski sporazumi podpisani 10. novembra 1975 med Socialistično federativno republiko Jugoslavijo in Republiko Italijo v italijanskem mestu Osimo blizu Ancone. Z ratifikacijo v obeh parlamentih so stopili v veljavo 11. oktobra 1977. Kot je dejal, so bili sporazumi vzporednica evropskemu dogajanju o varnosti in sodelovanju v Evropi.

Monografija Viljenke Škorjanec je po besedah Pelikana precej natančna študija o ozadju osimskih pogajanj, pri čemer naj bi imela avtorica srečo, da je prišla do neraziskanega arhiva, kar pomeni pomembno osvetlitev dogodkov ozadja nekega političnega procesa. Monografija po njegovih besedah tako omogoča vpogled v nekaj, kar do sedaj ni bilo jasno raziskano. Kot je Pelikan spomnil, je bila meja med takratno Jugoslavijo in Italijo z osimskimi sporazumi dokončno začrtana, osimska pogajanja pa so bila tajna, kar daje pričujoči monografiji še posebno noto. "Lahko rečemo, da bi brez osimskih sporazumov tudi kasnejša slovenska osamosvoji-

tev potekala v veliko bolj zapletenih zunanjepolitičnih okoliščinah, vse do možnosti, da do nje morda lahko ne bi prišlo", je dejal Pelikan.

Zgodovinar in profesor Dušan Nečak je monografijo označil kot pozitivistično deskriptivno v najboljšem pomenu besede, saj naj bi podajala vrsto podatkov in odgovorov na številna vprašanja. "Niza dejstvo za dejstvom, vse pa je naslonjeno na primarne arhivske vire", je dejal. Avtorica je po njegovih besedah uporabila tudi zasebne vire in vire obeh pogajalcev jugoslovanske strani, Miloša Minića in Borisa Šnuderla.

Jugoslovansko-italijanska pogajanja v letih 1974 in 1975, po katerih je prišlo do osimskih sporazumov, so po njegovih besedah dokončno določila mejo

temveč tudi k razumevanju slovensko-hrvaških odnosov v drugi polovici 20. stoletja. Delo naj bi imelo tako tudi aktualno-politični pomen. "Osimski sporazumi niso le temelj odnosov s sosednjo Italijo, temveč se lahko po pristopu in po metodologiji pogajanja uporabijo tudi za pogajanja o drugih mejnih vprašanjih, še posebej med Slovenijo in Hrvaško", je prepričan Nečak.

Zgodovinar in profesor Božo Repe se je dotaknil objave diplomatskih dokumentov in obravnavanja diplomatske zgodovine. "Mi nimamo neke sistematične diplomatske zgodovine in sistematičnega objavljanja virov, v svetu pa je to zelo razvito. Zato je pomembno dejstvo, da je Škorjančeva svoje raziskovanje usmerjala skorajda izključno v to

med državama. Šlo je za mejo, ki je bila od leta 1954 z londonskim sporazumom sicer dorečena, z italijanske strani pa do osimskih sporazumov nikoli dokončno priznana. Z določitvijo meje pa je prišlo tudi do zelo jasnega popuščenja napetosti med vzhodom in zahodom, še posebej, ker je bilo to v kontekstu evropske konference o varnosti in sodelovanju", je še povedal.

Po njegovih besedah knjiga Škorjančeve ne prispeva le k razumevanju slovensko-jugoslovansko-italijanskih odnosov,

tematiko", je dejal. Škorjančeva je na predstavitvi povedala, da je modro podlago na knjigi izbrala, ker je Slovenija z osimskimi sporazumi dobila morje. Dejala je, da so odnosi med državama v pogajalskem procesu nihali "korak naprej in dva nazaj".

Sama monografija po njenih besedah temelji na dokumentih osebnih arhivov, ki pa so pravzaprav državni arhivi. Tedanji zunanji minister Miloš Minić jih je hranil, danes pa so v arhivu v Beogradu. Arhiv Republike Slovenije je spomladi 2006 pridobil kopije do sedaj nedostopnih dokumentov osimskih pogajanj iz diplomatskega arhiva ministrstva za zunanje zadeve Srbije in Črne gore, ki jih je avtorica pred objavo knjige, kot je pojasnila, tudi pregledala. Zaradi zgodovinske korektnosti se je odločila za objavo virov, ki so bili prvotno javnosti zakriti.

Avtorica je še pojasnila, da je šlo pri osimskih pogajanjih pravzaprav za dvojna tajna pogajanja; državna diplomatska tajna pogajanja in za možnost posebne oblike pogajanj izven uradnih okvirov. Leta 1973 so se tajna diplomatska pogajanja neuspešno zaključila, leta 1974 pa se je vodja italijanske krščanske demokracije Giulio Andreotti javno opredelil za sklenitev sporazuma z Jugoslavijo. "Ocenili so namreč, da nereseno vprašanje meje škoduje globalni italijanski politiki", je še dejala Škorjančeva.

V zadnjem desetletju poteka v Italiji živahno razpravljanje o nujnih institucionalnih in drugih reformah, ki naj zajamejo predvsem nove, drugačne odnose med javnimi ustanovami in državljani. Pogoj za uresničitev tega je predvsem izvedba decentraliziranja tako politične oblasti kot opravljanja javnih storitev na raznih področjih in na ravneh. V zvezi s tem mediji in politiki najpogosteje uporabljajo izraz avtonomija. Spomnimo naj samo na zahtevo po davčni avtonomiji krajevnih ustanov s posebnim poudarkom na avtonomnih deželah. Slednje bi morale že po definiciji posebej najvišjo stopnjo samostojnega upravljanja javnih zadev na svojem ozemlju po načelu subsidiarnosti, seveda v okviru skupne države. To načelo sicer vsebuje že sama ustava, vendar se dejansko s težavo uresničuje, ker je sama struktura italijanske države centralistično urejena in je zato pozorna na vse pojave in težnje "avtonomnih dežel" po pridobitvi po eni strani večjih pristojnosti, po drugi strani tudi ustreznih finančnih sredstev.

Zgovoren in poučen primer je, recimo, sedanji odnos do avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine, ki ji je bila priznana v ustanovnem ustavnem zakonu "posebna avtonomija". Dobro vemo, kako se je doslej ta avtonomija tolmačila omejevalno s strani osrednjih državnih oblasti in institucij. Konkretne aktualen primer je osnutek novega deželnege statuta, ki ga je v začetku leta 2005 odobril deželni svet, in nedavno sprejetje deželnege zakona o ovrednotenju furlanskega jezika v Šolah in v javni upravi. Ker gre v primeru novega deželnege statuta za ustavni zakon, ga mora potrditi parlament vsaj z absolutno večino v obeh zbornicah v

presledku treh mesecev. Pričakovati je bilo sicer, da bo parlament imel kake tehtne pripombe, toda komisija za ustavna vprašanja poslanske zbornice je že med začetno obravnavo izpodbijala številna njegova določila, češ da so v nasprotju z ustavo. Predvsem izpodbija utemeljevanje posebne deželne avtonomije na osnovi

stoma polemični razpravi. V sami Illyjevi levosredinski koaliciji ni bilo enotnega gledanja na ovrednotenje furlanskega jezika v Šolah in javnih uradih. V tržaškem in videmskem dnevniku smo lahko brali posege številnih politikov in sindikalistov, v katerih so izpodbijali upravičenost sprejema omenjenega zakona in pozivali osrednjo vlado, naj ga izpodbija na ustavnem sodišču. Vlada je nato sklenila sprožiti spor glede njegove skladnosti z ustavo. Centralistične kroge različnih političnih opcij motita polno priznanje furlanske jezikovne skupnosti in uvedba njenega jezika v Šolah in v odnosih z javnimi oblastmi, zagovarjajoč stališča, da Furlani niso etnična manjšina v klasičnem pomenu. Zanimivo je, da takšna stališča v zadnjem času zagovarjajo tudi nekateri vidni predstavniki levosredinske opcije pri nas, ki bodo na kandidatnih listah za parlament. Deželni odbor s predsednikom Illyjem na čelu je v zvezi s tem vprašanjem sklenil, da bo dosledno zagovarjal

pristotnosti na njenem ozemlju ljudi različnih narodnosti, jezikov in kultur. Posledično je skoro soglasno prišla do zaključka, da je treba črtati štirijezični naziv Dežele (italijanski, furlanski, slovenski in nemški), ker da njena posebna avtonomija ne temelji na prisotnosti več narodnosti in jezikovnih skupnosti, temveč na zgolj obmejni legi. Z vprašanjem se bo moral ukvarjati prihodnji parlament. Drugo jabolko spora z vlado je deželni zakon o javni rabi furlanskega jezika, ki v bistvu dopolnjuje znani državni zakon št. 482 iz leta 1999 o zaščiti značilnosti zgodovinskih manjšinskih skupnosti na ozemlju italijanske države. Omenjeni zakon je lani jeseni sprejel deželni svet po me-

sojve stališče med obravnavo na ustavnem sodišču. Tretji primer, ki kaže na oživitve centralističnih teženj države, je pobuda o vzpostavitvi tesnejšega sodelovanja med obmejnimi državami v sklopu t. i. Evroregije. Za njeno ustanovitev je potrebno soglasje osrednje vlade. Slednja pa doslej ni pokazala posebnega zanimanja za omenjeno pobudo in tudi ni še uzakonila zadevnega evropskega pravilnika. Čeprav ne poznamo razlogov za omenjeno odlašanje vlade, menimo, da bi del svojih izključnih prerogativ v zvezi z meddržavnimi odnosi prepustile Deželi.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Politična prenova že začrtana?

Občutek, da na obzorju ni videti ničesar novega, čeprav bi novo potrebovali, kot izsušena zemlja potrebuje odraščajočo dež, tovrsten občutek ni prijeten, narobe, je obremenjujoč. In vendar smo ga še nedolgo tega na vsedržavnem političnem prizorišču čutili zelo izrazito. Nelagodje se je dodatno povečalo, ko ni prišlo do dogovora o spremembi volilnega zakona in je postalo jasno, da bomo čez mesec dni šli na volišča z istimi pravili kot pred dve letoma, namreč s statičnim proporcionalnim sistemom; - slednji zmagoviti koaliciji ne zagotavlja učinkovitega upravljanja države. Skratka: nikakršne nove poti, medtem ko se celotna družba od največjih do najmanjših prostorov pogreza v zastoj in se tega zastoja vse bolj zaveda. Na srečo in kljub vsemu pa so se stvari premaknile. Politične stranke so se pričele povezovati, nastale so večje grupacije, ki zmanjšujejo nesmiselno razdrobljenost in odpirajo nove poti, v vsakem primeru pa ukinjajo neznosno težo zastoja, ki ubija prepričanje in željo po delovanju ter dobesedno hromi načrtovanje za prihodnost. Nastanek Demokratske stranke je hočeš nočeš povzročil premik, ki ga je vodja desne sredine nagonsko začutil in opravil svoj delež koraka naprej, kar je bilo dovolj, da so morali tudi vsi ostali najti svoje mesto v spremenjenem prostoru. In ko je prostor enkrat spremenjen, zastoja ni več, čeprav se je zdel večer. Toda to še ni vse: Demokratska stranka je v duhu celotne leve sredine pričela premike še stopnjevati in to na rav-

neh, ki bodo v večji ali manjši meri last celotnega političnega prizorišča. Graditi je treba na novih ljudeh in ne zgolj potrjevati tistih iz preteklosti, v tem smislu ne bo kandidiral 134 parlamentarcev Oljke, izvoljenih na zadnjih volitvah. Kot je znano, italijanska vrhunska politika ni naklonjena hitrejši menjavi generacij. Izrazi to več možnostjo je treba dati ženskam, ki jih je po novem za dve petini od vseh kandidatov. Doslej je bilo 52 levosredinskih parlamentark, v prihodnje jih bo dva in polkrat več. Tudi tu je znano, da je Italija pri družbenem in političnem uveljavljanju žensk na repu razvitih držav. In ne nazadnje se novo gradi na mladih in tako bo vsak tretji kandidat mlajši od 40 let. Doslej vrhunska politika izrazitejši pomladitvi ni bila več kot toliko naklonjena. Vse naštetost so pomembna in vsekakor pomembna dejstva. Slej ko prej bo nova politična dinamika ne glede na izid volitev na delu tudi v prihodnje, se pravi v naslednjem mandatnem obdobju. To bi morala biti koristna spodbuda med drugim za nas, za slovensko narodno skupnost. Znotraj hitrejšega vsesplošnega družbenega gibanja bi v svojih različnostih lahko močnejše podprli drug drugega, zakaj ne prav na politični ravni, se izognili morebitnemu izključevanju ter svoje sile usmerili v uspešnost vseh naših opredelitev. Prostorja je dovolj za vse, boljje rečeno, še več bi nam moralo biti, da bi bili zares kos evropskim izzivom.

Janez Povše

Na dnu...

DOVOLJ POLITIČNIH
TRANSFORMIZMOV!
NAJBOLJE JE, DA
SMO TO, KAR SMO!

EDINI
PROBLEM JE,
DA NE VEMO,
KAJ SMO!

Carigrjski patriarh Bartolomej I. v Ogleju in naši deželi

“Kristus nam je pokazal pot, po kateri lahko dosežemo edinost!”

Patriarh Bartolomej I. med bogoslužjem v oglejski baziliki (foto Andrian)

Patriarh Bartolomej I. v Trstu (rkc.si)

Msgr. De Antoni izročja patriarhu relikvije oglejskih mučencev (rkc.si)

Ljubljanski nadškof msgr. Alojz Uran in patriarh Bartolomej I. (rkc.si)

Carigrjski patriarh Bartolomej I. (rkc.si)

O bisk carigrjskega patriarha Bartolomeja I. v naši deželi je bil predvsem lepo ekumensko srečanje, saj je Bartolomej I. v Ogleju v torek, 4. marca, izrecno poudaril: “Na tem mestu smo hoteli biti skupaj, kajti Kristusovo telo je eno, pa čeprav ga sestavlja več udov. Če smo v Kristusovem srcu združeni, vemo, kaj pomeni Milost Božja. In zato lahko rečemo, da nam je Kristus pokazal pot, po kateri lahko dosežemo edinost, pa čeprav še vedno obstajajo določene oddaljenosti med človekom in njegovimi brati. Prav tako se bo lahko zgodilo z našimi Cerkvami, ko se bomo sposobni razumeti med seboj v Resnici”.

Slovenski jezik je bil pri ekumenskem bogoslužju v Ogleju enakovredno zastopan. Pri ekumenskem bogoslužju so bili prisotni slovenski škofje msgr. Alojz Uran, koprski škof msgr. Metod Pirih in koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak.

“Tako kot je Jezus neločljiv, tako morata postati eno obe naši Cerkvi. Čustva so nas v preteklosti razdvajala in nas oddaljila od Božje volje. Samo ljubezen nas bo vodila še naprej k Bogu in k skupnemu doživljanju cerkvenega sožitja”, je dejal patriarh Bartolomej I., ko se je med svojim dvodnevnim obiskom v deželi Furlaniji Julijski krajini v ponedeljek, 3. marca, srečal s tržaškimi verniki v stolnici sv. Justa, kjer ga je sprejel tržaški škof msgr. Evgen Ravignani, ki ga je spremljal tudi vikar za slovenske vernike v tržaški škofiji msgr. Franc Vončina. Pred obiskom Ogleja je patriarh odšel še v Gradež, kjer so ga v baziliki sv. Evfemije sprejeli goriški nadškof msgr. Dino De Antoni, ki se je v nagovoru spomnil kraja v gradeški laguni, kjer naj bi po krščanski legendi pristala barka evangelista sv. Marka, ko je pred dvajsetimi stoletji potoval iz Afrike

na območje današnje Italije, in kasneje naj bi v te kraje prišel tudi apostol Andrej: “Po dvajsetih stoletjih se tu nasledniki sv. Marka in apostola Andreja srečujemo v duhu bližine in skupne krščanske vere ter seveda skupne zgodovine, kar je izjemnega pomena”!

Goriški nadškof je v nagovoru v Ogleju podčrtal predvsem vsa tista dejstva, ki združujejo katoliško in pravoslavno Cerkev, predvsem Oglej s Kostantinopom, saj je prav sv. Kromacij, ki je bil oglejski patriarh, leta 404 odločno branil pred zlonamernimi obtožbami svetega Janeza Krizostoma - Zlatoustega, takratnega škofa v Kostantinoplu.

“Med Oglejem in Konstantinoplom obstaja staro prijateljstvo, ki vsem nam po 14. stoletjih omogoča, da ga nadgradimo in se zavemo, da smo resnični bratje, edini in eni v Kristusu”, je poudaril msgr. Dino De Antoni.

Carigrjski patriarh je v Ogleju izrazil zadovoljstvo in “neizmerno veselje, ker je lahko vstopil v prelepo oglejsko baziliko”, kot je tudi odločno dejal, da je v Oglej prišel kot “škof iz Kostantinopla z namenom, da ponovno navežem medsebojne vezi, ki so se izgubile v stoletjih, a sem prepričan, da je današnji obisk lahko priložnost, da ponovno dosežemo edinost izpred 14. stoletij in postanemo ena stvarnost”!

Goriški nadškof je patriarhu Bartolomeju I. podaril mozaik, na katerem je upodobljen Dobri pastir, ki krasi tlak oglejske bazilike, medtem ko je patriarh goriškemu nadškofu podaril ikono sv. Kromacija, čigar obletnico letos praznujemo v Ogleju. Oba sta se tudi poklonila razstavljenim relikvijam oglejskih mučencev in skupno vodila molitev, carigrjski patriarh pa je vidno ganjen prejel v dar tudi relikvijo oglejskih mučencev.

CVETNA NEDELJA JESUSOVEGA TRPLJENJA

Iz 50,4-7; Ps 22; Flp 2,6-11; Mt 26,14-75; 27,1-66

Praznovanje Velike noči doseže svoj višek v velikem tednu. Ta teden je namreč velik zato, ker nam sije križ in na njem križani Bog, pribit na les. S tem je povedal, da ostane zvest do konca. Roki sta pribiti v objem vsakega človeka. Naš spomin zaobjame najprej Cvetno ali Oljčno nedeljo. Jezusa pozdravljamo kot kralja in Gospoda s pesmijo in zelenjem. Navdušeno mu pojmujemo slavo, čeprav je zakrit v človeško podobo. Ljudstvo pozdravlja Izraelovega kralja, Davidovega potomca. A že čez nekaj dni bodo isti vpili: “Križaj ga”! Javno mnenje je včasih kruto. Na veliki teden lega gosta megla nevere in poudarjenosti. V nedeljo poslušamo najprej evangelij po Mateju, ki je ves naravnian na Davidovega potomca. Slavo mu nevede pojejo na poti v trpljenje in smrt. Tu se krepi naša vera, v skupno-

sti. Ponižno, a iz srca mu pojmo tudi mi. Jezus nam daje zgled: ponižno jezdi na osličku. Drugo berilo nam radikalno prikaže ponižanje Božjega Sina v izničenju. Privzel je namreč naravo hlapca in postal podoben ljudem. Po zunanjosti je bil kakor človek in je sam sebe izničil ali ponižal tako, da je postal pokoren vse do smrti, in sicer smrti na križu. Zato ga je Bog povzdignil nad vse in mu podelil ime, ki je nad vsakim imenom (Flp 2,6-11).

Pri branju trpljenja/pasijona našega Gospoda Jezusa Kristusa se ponižajmo in prislunimo evangelistu Mateju, ki nam danes govori o nezasišani ljubezni Boga do človeka, ki gre v trpljenje in smrt, da reši človeka smrti. Trpljenje in vstajenje spadata k oznanjevanju apostolov. V branju pasijona naletimo na zaroto proti Jezusu. Zarota je v srcu in namenu tudi Juda Iskarijota. Nato gre po vrtu Getsemanija, nadaljuje se v verskem in civilnem procesu, konča pa se s križanjem ter s smrtjo in pokopom Jezusa. Vse to se dogaja po Očetovem načrtu, po njegovi volji. In Jezus se popolnoma zupa Očetu. Vmes je pripoved o Judu Iskarijotu. Zapisano je tudi o Pilatovi ženi, ki svari moža,

naj se ne zapleta v usodo Jezusa. Takole beremo: Sporoča mu: “Nič ne imej s tem pravičnim, kajti danes sem v sanjah veliko trpela zaradi njega” (Mt 27,19).

Jezus ni sicer kdo ve kako prevzet od dogodkov, saj jih že vnaprej pozna in gleda skozi nje v velikonočno zarjo, čeprav ve, da bo moral skozi peč trpljenja. Zato daje apostolom in skozi vso zgodovino samega sebe kot pečen kruh in žlahtno vino, da ne omagamo na poti v večnost. “To je moje telo, pravi, to je moja kri. To delajte v moj spomin”! (Mt 14,22.24).

Sv. Pavel bo pozneje zapisal Korinčanom: “To je moje telo za vas. To delajte v moj spomin. Prav tako je vzel tudi kelih po večerji in rekel: “Ta kelih je nova zaveza v moji krvi. Kolikokrat boste pili, delajte to v moj spomin. Kajti kolikokrat jeste ta kruh in pijete kelih, oznanjate Gospodovo smrt, dokler ne pride” (1 Kor 11,24.26).

Pri zaroti pridejo na dan veliki duhovniki, starešine ljudstva skupaj z velikim duhovnikom Kajfom v njegovi palači. Sklenili so Jezusa umoriti med praznikom Velike noči, toda zbal so se ljudstva in izgrede, ki bi pri tem nastali. Zato so ga izročili Pilatu, civilni oblasti. Duhovna

stran je prva torej proti Jezusu.

Oče dopusti križanje ljubljene Sina, ker tako uresničuje svoj načrt odrešenja. Zapisano pa ostane, da je bil pobudnik Jezusovega umora veliki duhovnik Kajfa (Mt 26,3-57; Jn 18,13-14.28).

Marija, Lazarjeva sestra mazili Jezusa za njegov pogreb, čeprav tega ne ve, vendar pri tem posije žarek ljubezni do Jezusa, sredi hudobije zarote zoper njega. Ostane pa madež izdajstva Juda Iskarijota, ki prizna svojo krivdo, a prepozno. Izdajstvo je bilo že nekako napovedano pri preroku Zahariji (Zah 11,12). Tudi Judovo izdajstvo spada k Božjemu načrtu za rešitev vseh ljudi.

Vsako izmed nas se bo ustavljal pri premišljevanju osebe ali dogodka, ki ga najbolj nagovarja in ga pelje bliže Jezusu, po njem pa bliže Očetu. Ker je letos praznovanje sv. Jožefa za nekaj dni bolj zgodaj kot sicer zaradi velikega tedna in ga Cerkev zelo ceni, ga praznujemo 15. marca namesto 19.

Počastimo tudi mi moža Device Marije, krušnega očeta Jezusa ter mogočnega zavetnika (gl. Poppi, n. d., 178-180).

Kratke

Zadovoljstvo zaradi rajonskih svetov

Izražamo zadovoljstvo ob dekretu v državnem listu, ki dovoljuje nadaljnje delovanje rajonskih svetov do prihodnjih upravnih volitev. Na ta način bodo rajonski sveti še naprej lahko opravljali dragoceno vlogo pri reševanju vsakodnevene problematike v ožjih mestnih območjih. Ne nazadnje se na njihovi ravni na najbolj učinkovit način udeležujejo tudi pridobitve zaščitnega zakona. Priznanje za ohranitev temeljnih upravnih enot gre goriški občini in še posebej deželi FJK, ki sta na podlagi številnih prizadevanj naredili vse potrebne odgovarajoče korake. / Svet slovenskih organizacij

Goriški vrtljak / Abonma Mali polžek Priljubljena Sneguljčica za slovo

V torek, 26. februarja, se je od svojih abonentov, Malih polžkov, malčkov iz vrtca in prvošolčkov iz goriškega in doberdobskega ravnateljstva, z običajnim dvema ponovitvama, za letos poslovil

Goriški vrtljak, ki je v organizaciji Kulturnega centra Lojze Bratuž in ob pomoči Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica ogrel mala srčca s svojimi igranicami in jim pomagal spoznavati lepoto slovenskega jezika. V predstavah se je vsakič zaiskrilo pomenljivo sporočilo, dojemljivo malim gledalcem, ki so radi zahajali na gledališka srečanja in po ogledu predstav zadovoljni odhajali v šolo in vrtec. Za slovo so jih obiskali lutkarji iz Maribora, ki so bili že večkrat dobrodošli gostje na Goriškem vrtljaku. Namesto napovedanega Ostržka so otroke v pravljčni svet pospremili s Sneguljčico, ki jo je po znani pravljici bratov Grimm (koliko generacij otrok je že sočustvovalo z njo!) o lepi dobri kraljični, prijazni in gostoljubni palčki ter o hudobni mačehi-čarovnici za oder priredil in zrežiral češki režiser Pavel Polak, eden izmed najboljših ustvarjalcev v tej čarobni gledališki zvrsti. Prav v Lutkovnem gledališču Maribor je nastalo kar nekaj njegovih nepozabnih predstav. Njegova postavitev Sneguljčice sodi že v železni repertoar mariborskega gledališča, saj se že kako desetletje pojavlja na slovenskih odrih s svojimi čudovitimi velikimi lesenimi lutkami, ki jih znajo spretni in v otroški svet zartzi lutkarji oživiti in jim vliti v lesena telesa značajske poteze in drhteča srca. Ta tudi scensko zelo posrečena postavitev Sneguljčice je bila pred leti že gostja našega odra, prav v abonmaju Goriškega vrtljaka; kot tedaj je tudi sedaj s svojim pravljčnim, mestoma prav poetičnim nadihom, osvojila srca rosnega občinstva, pa tudi učiteljev in učiteljic, ki spremljajo otroke na predstave in se z njimi o ogledanih igrarh tudi pogovarjajo in izrečejo svojo oceno. / IK

Slikarka Marina Brumat v galeriji Kulturnega doma v Gorici

V petek, 7. marca, je bilo v galeriji Kulturnega doma v Gorici ob dnevu žena odprtje samostojne razstave umetnice Marine Brumat iz Fare ob Soči.

Marina Brumat, rojena v Gorici leta 1976, živi in dela v Fari. Diplomirala je na Likovni akademiji v Firencah, njena diplomska naloga pa se je naslanjala na odnose med duhom in materijo v delih Dostojevskega, Nietzscheja in Kandinskega. Študij je nadaljevala na Univerzi v Trstu, kjer je diplomirala v filozofskih vedah in je zagovarjala diplomski izpit na temo Filozofski aspekti estetskega pojmovanja pri Vasiliju Kandinskem. Ta dva zapisa sta pred kratkim našla mesto v zbirkah knjižnice Bibliotheque Kandinsky v Centru George Pompidou v Parizu. V zadnjih letih so nekatere revije, ki izhajajo v naši deželi, objavile tudi druge razprave, ki zadevajo estetsko pojmovanje Kandinskega ter njegov poseben način razumevanja abstrakcije in njegovih odnosov z ruskim svetom in z rusko dušo.

Umetnico je predstavil goriški likovni kritik Joško Vetrh. Za glasbeni okvir sta poskrbeli solistka Miriam Pahor in pianistka Barbara Persič. Razstavo sta priredila Kulturni dom iz Gorice in kulturna zadruga Maja pod pokroviteljstvom občine Fara ob Soči. Odprta bo do 20. marca, od ponedeljka do petka, od 9.00 do 13.00 in od 16.00 do 18.00 ter v večernih urah med kulturnimi prireditvami.

Zadovoljstvo krajevne skupnosti Podgora, ker je potok Štoperca prešel pod deželno pristojnost

V imenu krajevne skupnosti Podgora z zadovoljstvom sprejemam novico, ki nam jo je posredoval deželni urad za javna dela, pristojen za goriško pokrajino, da je potok Rio Štoperca od državne lasti prešel na deželno. To se je zgodilo v sklopu prenosa lastništva od države na deželo, na podlagi nove zakonodaje, ki omogoča, da bodo v prihodnje lahko ti prenosi zadevali tudi pokrajine in občine.

Za to pomembno odločitev sta posebno zaslužna deželna uslužbenca geometer Roberto Tomat in nekdanji goriški odbornik Mauro Bordin, ki sta pomagala pri pripravi celotne dokumentacije in predstavitvi prošnje za prenos lastnine.

Na tak način bo sedaj mogoče načrtovati dela za urejanje in vzdrževanje potočne struge. Med prvimi bo prav gotovo čiščenje struge, ki se vije za podgorsko cerkvijo; dela naj bi stekla predvidoma v obdobju med letošnjim junijem in julijem. / Predsednik krajevne skupnosti, Walter Bandelj

Ob prazniku sv. Hilarija in Tacijana

Zborovski koncert v goriški stolnici

V petek, 7. marca, je bil v goriški stolnici koncert štirih pevskih zborov ob bližnjem praznovanju mestnih zavetnikov svetih Hilarija in Tacijana. V začetku je številne zbrane ljubitelje nabožne zborovske glasbe nagovoril in pozdravil stolni župnik g. Sinuhe Marotta, ki je spregovoril tudi v slovenščini. Na koncertu so nastopili štirje pevski zbori, dva italijanska in dva slovenska, ki so predstavili dela domačih in tujih skladateljev zlasti iz klasičnega, pa tudi sodobnega časa. Vsaka skupina je predstavila po dve ali več skladb. Prvi je nastopil zbor Cappella Musicale S. Carlo (po goriški istoimenski cerkvi v Semeniški ulici), ki je pod vodstvom zborovodkinje Elise Bensa najprej zapel moteta Ave verum in Ave Maria F. Liszta,

Foto Bumbacco

nato pa še Notre Pere skladatelja M. Durufleja. Kot zadnjo so pevci izvedli skladbo M. Haydna Tenebrae factae sunt.

zaključili s skladbo Bogorodice Djevo, radujša S. Rahmaninova. Zatem je nastopil MePZ Lojze Bratuž iz

Goriški pevci so zaključili z zahtevno skladbo De profundis skladateljice Nancy Telfer, ki je obvezna pesem na tekmovanju v kraju Riva del Garda, kamor se bo zbor kmalu odpravil. Petkov koncert je zaključil goriški mešani zbor S. Ignazio, ki ga vodi Liviano Brumat. Najprej je zapel motet O salutaris hostia skladatelja L. Virgilija. Sledil je Stabat Mater madžarskega skladatelja Zoltana Kodalyja. Zbor je nato odpel še dva moteta, in sicer O vos omnes J. Van Berchema in Eli! Eli! skladatelja G. Bardosa. Publika je vse izvajalce nagradila s toplimi aplavzi. Nastopajoči zbori so pokazali vokalno resno pripravo in (eni bolj, drugi manj) uspešno zborovsko tehniko ter interpretacijo.

AB

Foto Bumbacco

PEVMA OŠ J. Abram: na obisku Robert in David Faganel Učenci so odkrivali slikarske spretnosti

Učitelji osnovne šole Josip Abram iz Pevme vsako leto poskrbijo, da se njihovi učenci ob prazniku slovenske kulture naučijo tudi umetniškega duha, ki veje iz našega ožjega, plodovitega ustvarjalnega humusa, na katerem poleg drugih umetnosti globoko korenini tudi likovna, ki je že v preteklosti zlahkala in tudi sedaj v vseh svojih odtenkih razzarja naše bogato kulturno obzorje. Prav zato so se letos odločili, da medse povabijo slikarja Roberta in Davida Faganela, očeta in sina, da jim razkrijeta svoje umetniške začetke in nadaljnje poti. Preden

tret blagohotno opazoval Solarje, zazvenela iz otroških grl pod taktirko učiteljice Marte Ferletič domoljubna V dolinci prijetni. Petošolci so nato nekaj misli posvetili Prešernu, njegovemu življenju in pesnikovanju ter seveda času, v katerem so nastale njegove literarne umetnine, in veličini njegovega doprinosa k uveljavljenju slovenskega jezika v višavah Parnasa. Kot nam je povedala učiteljica Joži-

obravnali njegovega Povodnega moža, ki se tako živo spleta pred bralčevimi očmi, da so nekatere izseke iz te balade celo poskusili gledališko ponazoriti.

Na prvo mesto vselej sodi Prešernova Zdravljica, katere zadnjo kitico se naučijo na pamet in jo tudi zapojejo. Letos se ob

sta v torek, 4. marca, začela svoje izvajanje, je v učilnici, na katedru katere se je iskril slovenski šopek, poleg njega pa je Prešernov por-

ca Žniderčič, so se že pred Prešernovim dnem, predvsem petošolci, zaustavili ob velikemu slovenske poezije in podrobneje

130-letnici rojstva Otona Župančiča podrobneje soočajo tudi s tem predstavnikom slovenske moderne, in sicer z njegovima zbirkami Ciciban in še kaj ter Sto ugank.

Za otroškimi glasovi sta besedo povzela slikarja in učencem izpovedala, kako sta že v otroških letih čutila nagnjenje do umetnosti, ki se je predvsem pri Davidu porodilo kot prijetna igra ob opazovanju očeta, ko je na platnu ustvarjal svoja dela, in pri tem še sam začel risati. Preprosto, otrokom dovolj zeto, sta razložila, kako se iz navdiha, ki vzklije ob gledanju narave in sveta okoli sebe ali pa

Iva Koršič

Govor na Prešernovi proslavi v Mačkoljah, 24. februarja 2008

Trubarjevo žlahtno izročilo v letu medkulturnega dialoga

Sončen pozdrav in prijetno popoldne v družbi naših velikih duhov, ki so postavili in učvrstili temelje naše slovenske kulturne in narodne identitete. Tudi letos smo se, kot se dogaja že vrsto let v počastitev slovenskega kulturnega praznika, zbrali v Prešernovem imenu. A letošnje praznovanje ima dodano vrednost: kulturni praznik poteka v letu, ki je za nas Slovence še posebej pomembno. Kajti pred petsto leti se je na Raščici na Dolenjskem rodil čudežni otrok, ki sta mu oče Miha, mlinar, tesar in cerkveni ključar, in mati Jera izbrala nadvse primerno ime – Primož. In če naj pritrdimo znanemu latinskemu izreku *Nomen est omen*, da je torej ime znamenje, je bil novorojenec kot Primus že v zibelki zaznamovan, da postane prvi. Prvi, ki je v viharjem času 16. stoletja ne samo izdal prvo slovensko tiskano knjigo *Katekizem in Abecednik*, temveč je skupaj z drugimi slovenskimi protestantskimi pisarji – Kreljem, Dalmatinom in Bohoričem – začrtal koordinate našega jezikovnega, kulturnega in duhovnega prostora.

Ob petstoletnici Trubarjevega rojstva je slovenska vlada proglasila letošnje leto za Trubarjevo leto, v katerem se načrtujejo pomembne prireditve v mnogih krajih, ki so tako ali drugače povezani s Trubarjevim življenjem. A na širši ravni je leto 2008 generalna skupščina OZN oklicala za leto medkulturnega dialoga in čudovito zgodovinsko naključje je hotelo, da je za prvih šest mesecev predsedstvo Evropske zveze oziroma unije, kot se je za ta pojem udomačil nelep tuj izraz, prevzela Slovenija. Vsa ta dejstva Slovence, ki kaj damo na svoje poreklo, jezik in kulturo, navdajajo z velikim ponosom.

Danes nas pozna Evropa in nas pozna svet, v okviru Evropske zveze se letos veliko govori o medkulturnem dialogu, ki naj bi stekel med pripadniki različnih jezikov in kultur. Pri nas se že dolga leta srečujemo s pojmi, kot so večjezičnost, multikulturalnost in medkulturni dialog. Prav gotovo

smo bili Slovenci že dolgo nazaj zaradi poselitvenih značilnosti in geografske lege ne samo podvrženi odkritemu in tihemu asimilacijskemu pritisku, temveč smo bili tudi medkulturni posredniki in ustvarjalci sožitja in dialoga. Leto medkulturnega dialoga nas je torej našlo popolnoma pripravljene in opremljene z znanjem jezikov, saj ni Slovence, ki ne bi znal vsaj enega tujega jezika, če ne dveh,

Foto JMP

ma brvi in mostičke strpnosti in sožitja. Kaj pa naši sogovorniki? Veliko ljudi širokih obzorij nas že dolgo pozna, z nami sodeluje in živi, tudi v mikrocelicah, kot je družina. V večjezičnih družinah, ki jih je čedalje več, in mešanih zakonih se že dolgo udejavanja medkulturni dialog. A vendar se Slovenci v splošnem trudijo z italijanščino, zanemarjajo pa svoj jezik, najsi bo to narečje, pogovorni ali knjižni jezik. Z izgovorom, da jim ne teče domača govorica, kar takoj zavijejo po tuje, namesto da bi se potrudili za bogatenje svojega jezika. Če je ta drža prepogosta, gotovo ne moremo pričakovati, da nas bo tuji govorec cenil. Se dovolj trudimo za svoj jezik? Ga negujemo, pa četudi gre za narečje, ki ga je včasih označevalo neizmerno bogastvo živih besed? Se zadovoljimo z malomarno spakedranščino, z obiskom kake kulturne prireditve? Svoj jezik in kulturo moramo živeti vsak dan, tako da bo spoznavanje našega sveta, slovenskega jezika, kulture in zgodovine

zanimivo in mikavno tudi za tujca, ki pa se naj vendarle potruži, da se nauči slovenščine – prav tako kot smo se mi naučili sosodnega jezika. A obenem mu dajmo možnost, da začne z nami in spregovori tistih nekaj besed in stavkov, ki jih je osvojil na tečaju slovenščine! Takih jezikovnih tečajev je čedalje več, več je zanimanja za naš jezik, literaturo, kulturo in zgodovino. Za vsem tem seveda stoji tudi ugled slovenske države, ki predseduje Evropski zvezi. Zato je to obdobje, v katerem je na visoki institucionalni ravni poleg angleškega in francoskega med najpomembnejšimi tudi slovenski jezik.

Tisti jezik, za katerega je Primož Trubar hotel, da postane jezik prve slovenske knjige, to je knjižni jezik, da bodo njegovi ljubi Slovenci brali Sveto pismo v svojem jeziku, prav tako kot drugi evropski narodi tistega časa. V duhu humanistične odprtosti, protestantske gorečnosti in ljubezni do lastnih slovenskih korenin je Pri-

mož Trubar živi spomenik medkulturnega dialoga, pravi Evropejec in svetovljan, obsojen na pregon iz domovine, saj je večji del svojega plodovitega življenja preživel v Nigdirdomu, kot sam trpko imenuje svoje tavanje po tedanji Evropi. Življenjska pot je Trubarja popeljala skozi vidnejše evropske kraje – od Reke, kjer je obiskoval glagoljaško šolo, preko Salzburga, Trsta in Dunaja pa do nemških mest Nürnberg, Rothenburg, Kempten in Derendingen.

Da se je mladi Trubar mudil v Trstu pri škofu Petru Bonomu in da se je v njegovi knjižnici oplajal s protestantsko in humanistično literaturo, čivkajo že vrabci na strehi, a najbrž ni vsem znano, da je pokopan na Nemškem v Derendingenu oziroma Tübingenu, kjer na cerkvi stoji napis tako v slovenskem kot nemškem jeziku, da se po njem imenuje ulica in Primus Truber Haus in da ga Nemci štejejo med zaslužne moze tistega kraja. Velike duhove si radi laste vsi narodi. Razgledan v humanistični literaturi, poznavalec različnih jezikov, razpet med ljubeznijo do slovenstva in versko gorečnostjo je svoje delo zasnoval ob sodelovanju z različnimi pomembnimi možmi svojega časa. Iz tiskarne v nemškem Urachu, kjer je Trubar leta 1561 postal ravnatelj Biblijskega zavoda, so prihajale knjige, tiskane v treh različnih črkopisih – latinici, glagolici in cirilici, in v različnih jezikih, slovenščini, hrvaščini, a tudi v italijanščini. Bi kak ozkoglednež, kot jih je še danes na pretek tu in tam, zmogel tako široko zasnovano dejavnost, ko bi ga ne gnala želja po sodelovanju z ljudmi istih idealov, a različnih jezikov in kultur? Leta 1550, ko je v Tübingenu skrivoma izšla prva slovenska knjiga, se je Trubar nanjo podpisal kot Philopatridus Illiricus, kot Rodoljub Ilirski. Svojim rojakom Slovincem je želel več izobrazbe, postavil je temelje slovenskemu knjižnemu jeziku in spodbudil nastanek protestantskega cerkvenega pesništva in petja.

Njegova podoba je vsak dan tako rekoč v rokah vseh nas, prav tako kot Prešernova. Literatura in ekonomija, poezija in proza si podajata roko, prehajata iz roke v roko slehernega Slovence. Res se v naglici sodobnega časa komaj še ozremo na napis na slovenskih kovancih, toda na dvoevrskem ko-

vancu lahko preberemo verz slovenske himne Prešernove Zdravljice Žive naj vsi narodi, na tistih za en evro pa Trubarjevo geslo *Stati inu obstati*, v duhu katerega se bodo odvijala letošnja praznovanja. Njegova sporočilnost je pomembna ne samo za nas, tisočkrat preizkušene Slovence na obrobju – braniku slovenskega prostora, in za zdomske Slovence, ki vsepovsod po svetu kot svetinjno negujejo in ohranjajo svoje kulturno in jezikovno izročilo. Trubarjev poziv naj velja še zlasti rojakom, ki jim ni treba dan na dan braniti in uveljavljati svojega jezika, ki se lahko napajajo ob studecih slovenstva v svojem

okolju, v trgovini, v uradih, kjerkoli, ne da bi se zavedali svoje jezikovne svobode. Morda pa se prav pijani svobode sprenevedajo in silijo v hlapčevsko oboževanje in izražanje v tujem jeziku, najsi bo to italijanščina, angleščina ali še kaj.

Za sklep pa še prošnja: dragi Primož Trubar, oče slovenske književnosti, zažugaj jim s svojo bradato častitljivostjo! V odnosu do svojih slovenskih korenin kot tudi do sogovornikov drugega jezika in kulture si že davno pred našim praznovanjem vedel, kaj pomeni biti Evropejec in zaveden, pokončen Slovenec obenem.

Majda Artač Sturman

Pilonova galerija Ajdovščina

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini bo od petka, 14. marca, na ogled razstava del Polone Petek, Slike 2001-2007

Polona Petek (1970, Freiburg, Nemčija) je akademska slikarka, ki trenutno zaključuje magistrski študij slikarstva na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani. Slikarka mlajše generacije je ena najzanimivejših avtoric znotraj klasičnega medija stafelajnega slikarstva v Sloveniji in je prisotna v slovenskem in mednarodnem likovnem prostoru.

Polona Petek v svojih delih zavestno sledi tehniki preslikave fotografij in ustvarja slikarske albume. Motivi njenih velikih olj na platnu so družinske "razglednice" in vedute bližnje okolice, zamrznjeni trenutki, ki jih avtorica kot tih opazovalka spremlja, beleži in interpretira. Avtoričin pogled in perspektiva na upodobljene osebe, dogodke, situacije je največkrat introvertiran pogled od zadaj na barvno pestro dogajanje v centru vidnega polja. Umetnico zanima prav ta trenutek, ki ga zadrži na fotografiji, v njegovih prostorskih, barvnih in psiholoških relacijah med objekti in človeškimi liki oziroma med nevidnim opazovalcem in naravo. "Prenos realnosti na velika olja (...) ni dosleden oziroma ni govora o natančni povečavi, poteka pa bodisi neposredno s fotografije bodisi preko osnovne risbe z ogljem, ustvarjene na podlagi mreže na velikem platnu. Fotografsko realnost prestavi v razmerje med risbo in barvo, torej klasičnimi slikarskimi ele-

mentoma, ki ju na platnih tudi različno izpostavlja oziroma jima dodeljuje precej različne oblikovne vloge. Izбира izseke sveta, ki jo osebno vpletejo, prizore, ki imajo bržkone osebno, intimno ozadje, vendar o njem spregovori le s slikarskimi sredstvi". (Vojko Urbančič)

Na samostojni razstavi v Pilonovi galeriji se Polona Petek predstavlja z izborom okoli 30 del, nastalih v zadnjih 6 letih, kjer v tehniki olja na platnu barvno intenzivno in izrazno zadržano sledi "slikam" svojega vsakdana (preživljanje časa s sinom, potovarja, letovanja, sprehodi v naravi). Polona Petek je diplomirala na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, smer slikarstvo, l. 1994. Med leti 1997-2000 je na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko v Mariboru študirala računalništvo. Na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani je l. 2004 pri prof. Metki Kraševc pričela z magistrskim študijem umetnosti, smer slikarstvo, ki ga letos zaključuje. Od leta 1999 se redno predstavlja na skupinskih in samostojnih razstavah v Sloveniji in tujini. Živi in dela v Zlatotliču pri Mariboru.

ABITARE IL

GORICA PALAČA ATTEMS-PETZENSTEIN
PODALJŠANO DO 24. MARCA 2008

OD 9. DO 19. URE, ZAPRTO OB PONEDELJKIH (RAZEN 24. MARCA)
INFORMACIJE IN REZERVACIJE VODENIH OGLEDV V SLOVENŠČINI
TEL. +39 0481.547541 / 547499 FAKS +39 0481.531798 musei@provincia.gorizia.it

Pokrajina Gorica

V Pokrajinskih muzejih v Gorici od 25.4 do 24.8.2008 Prva razstava del Josefa M. Auchentallerja

Pokrajinski muzeji v Gorici pripravljajo odmevno razstavo del Josefa Marie Auchentallerja (1865-1949) z naslovom *Predstavnik dunajske Secesije na robu cesarstva*. Na ogled bo od 25. aprila do 24. avgusta letos, zatem se bo selila na Dunaj in v Bocen. Auchentaller velja za enega pomembnejših umetnikov dunajske umetnostne scene na prelomu 20. stoletja: kot slikar in grafični oblikovalec je bil več kot desetletje med glavnimi akterji dunajske Secesije, ki jo je leta 1897 osnoval Gustav Klimt. Auchentaller je sodeloval ali v prvi osebi organiziral številne razstave, ki so se zvrstile pred letom 1900 in po njem. Še prej, med letoma 1892 in 1896, je v Münchnu sklenil svojo formacijo, sodeloval s tamkajšnjim secesijskim gibanjem in s slavno revijo *Jugend*. V letih 1900-1901 je bil tudi v uredniškem odboru revije *Ver sacrum*, uradnega glasila Secesije, za katero je izdelal nekaj platnic in veliko ilustracij. Kjub

temu ni doživel uspeha, ki bi si ga zaslužil, saj se je leta 1901 preselil v Gradež, kjer je žena Hema, podjetna predhodnica feminističnega gibanja ante literam, postavila penzion Fortino in tako bistveno pripomogla k uveljavitvi jadranskega obmorskega mesteca kot turističnega cilja tudi dunajske buržoazije.

Auchentaller je bil dejaven in uspešen tudi na področju reklamnih plakatov; znan je elegantni plakat iz leta 1906, posvečen Gradežu. Tudi v najnovejših študijah o dunajski Secesiji ostaja njegov doprinos nepopolno predstavljen, saj ostajajo njegova dela večinoma v zasebnih zbirkah zlasti dedičev in so zato težko dostopna javnosti oz. stroki. Edini novejši poizkus, ki na sistematičen način obravnava umetnikov opus, ostaja neobjavljena diplomatska naloga Vere Vogelsberger iz leta 1985. Aprilsko razstavo je omogočila razpoložljivost dedičev, ki so da-

li na posodo dela, zaradi česar so jim prireditelji, ki so razstavo javno predstavili v sredo, 5. marca, v goriški palači Attems, zelo hvaležni. Prepričani so, da bodo s takšno pobudo lahko prispevali k boljšemu spoznanju dunajskega umetnostnega

vrenja pred sto leti. Razstava bo obsegala osem sklopov, skupno bo na ogled približno štiristo del, med katerimi bodo številna prvič predstavljena javnosti. Gre za olja, risbe, študijska dela, osnutke, plakate, načrte zlatarskih del, fotografije, ki krijejo celotno obdobje Auchentallerjevega umetniškega ustvarjanja od študijskih let na Dunaju in v Münchnu prek dunaj-

ske Secesije vse do zadnjega obdobja, ko se je umetnik v Gradežu posvečal predvsem krajini in portretu. V spremnem, italijansko-nemškem katalogu (*esaExpedizioni*) bodo popisana vsa razstajena dela. Šlo bo za kakovostno razstavo, ki bo na neki način povezala Dunaj, Bocen in Gradež z Goriško, je na predstavitvi povedala pokrajinska odbornica Roberta Demartin, ki se je dedičem iskreno zahvalila za zaupanje. Ravnateljica muzejev Raffaella Sgubin pa je poudarila izjemno-

natelj muzeja v Trevisu Eugenio Manzato povedal, da je imel Auchentaller tipično secesijsko vizijo globalne umetnosti, ki zaznamuje tudi design pohištva in vsakdanjih predmetov. Poleg tega je izrazil upanje, da bo premalo poznani umetnik po goriški razstavi primerno ovrednoten, saj pričakujejo tudi, da se bo ob tej priložnosti pojavilo še kakšno njegovo delo iz drugih zasebnih zbirk. Gre namreč za umetnika, ki nam je zapustil izredno lepa dela.

DD

Narodni dom v Trstu / Predstavitve knjige Miroslava Košute Teža sončnega v temnem mestu

Trst kot prostor življenjske razpetosti med temo in svetlobo, med hladom nestrpnosti in toplino domačnosti. Trst kot kraj številnih protislovij; Trst navsezadnje kot mesto, "ki bi brez nas Slovencev ne bilo tako, kakršno je". Tako je razmišljal pesnik, pisatelj in esejist Miroslav Košuta na predstavitvi svoje zadnje knjige z zgornjim in pomenljivim naslovom *Teža sončnega*. Srečanje sta priredila Društvo slovenskih izobražencev in Slovenski klub v torek, 4. marca, v Narodnem domu. Publikacijo, v kateri so zbrani Košutovi intervjuji, pogovori, nagovori in eseji iz let 1996-2006, je pred nedavnim izdala mariborska založba Litera. "Urednik založbe, prijatelj Andrej Brvar, me je sicer najprej vprašal, ali bi imel na zalogi nekaj pozelij za objavo pesniške zbirke", je dejal avtor. Založnik pa je nato z zadovoljstvom privolil v izdajo tega materiala, ker je v njem videl široko in nazorno oceno slovenstva tako na eni kot na drugi strani meje.

"Knjiga želi hkrati predočiti Ljubljani težo, ki jo zamejstvo ima v vseslovenskem prostoru", je pojasnil Košuta.

O vsebini knjige je podrobneje spregovorila prof. Marija Pirjevec: nje- no analizo Košutovega dela so dopolnjevali odlomki iz knjige, ki jih je prebiral gojenec gledališke šole Studio art Jure Kopusar.

Prof. Marija Pirjevec je knjigo označila za zbirko "pogovorov, ugovorov in zagovorov" in tako sintetično nakazala vsebino publikacije, ki zgovorno prča "o povednosti našega časa in usodi slovenstva v Trstu". Pesnikovo življenje je namreč tesno povezano z življenjem manjšine, hkrati pa v njem odseva globoka kriza sveta, "ki lomi temeljne vrednote, na katerih je slonela evropska družba".

Košuta je v prvem razdelku zbral med drugim eseje, ki globinsko zrejo v razloge imobiliz-

ma tržaške družbe. Propadanje Trsta je namreč odvisno od prevelike zazrtosti vase. "Košuta pogreša etnično pestrost in go-

Prof. Marija Pirjevec in Miroslav Košuta (foto Kroma)

spodarsko dinamičnost preteklosti. Nad zalivom se tako zgrinja temnačno obzorje in tudi pesnik ne more iz ujetosti vanj". Kljub takim okoliščinam

je v našem prostoru vseeno možno odkriti npr. lepoto umetniške besede. Košuto so globoko nagovarjali verzi Kosovela ("nedvomno ga lahko imamo za tržaškega pesnika" – je zatrdil Košuta), Gregorčiča, Grudna in Sabe; in ravno stihni avtorja dela *Il Canzoniere* so mlademu

mu pesniku bolj prikladen sežet slog Giuseppeja Ungarettija". Prof. Pirjevec je izpostavila tudi članke v publikaciji, v katerih Košuta negativno presoja odnos, ki ga osrednja Slovenija ima do zamejstva. Posebno poglavje pa je Košuta posvetil vprašanju sožitja med slovenskim in italijanskim Trstom, za simbol katerega bi lahko vzeli dejanje vandalov, ki so leta 2002 poškodovali kip Srečka Kosovela v Ljudskem vrtu. "Imena poslanca, ki je nasprotoval postavitvi Kosovelovega kipa v parku, češ da je ta namenjen izključno 'očetom domovine', ne bom niti izustil: obratno menim, da bi bilo treba v Ljudskem vrtu namestiti kip Borisa Pahorja, čeprav upam, da se bo to zgodilo čez mnogo let", je dejal avtor knjige, v kateri posveča veliko pozornosti tudi gledališkemu miljeju tržaških Slovencev, saj je bil na čelu SSG kar 25 let. "Košuta se je pri vodenju gledališča držal načelne kvalitete in velikih ambicij. Ravno tako pa je dobro ve-

del, da gledališču ne sme primanjkovati občinstva, predvsem ko je gledališka hiša nosilec narodne identitete", je povedala prof. Pirjevec: Košuta pa je na ul. Petronio prestal tudi marsikateri bridek trenutek, ko je stal na odru in nemo gledal prazno dvorano predse. Tedaj se mu je porajalo vprašanje, "ali ni tako gledališče preveliko za našo manjšino oz. ali ni naša manjšina premajhna za tako gledališče". Marsikatera kritika je Košuto doletela tudi zato, ker je spodbujal naše zamejske pisce k pisanju gledaliških del in ker je hkrati sledil želji, da bi na odru Kulturnega doma uprizarjali čim več del iz slovenske dramatične zakladnice. Prof. Pirjevec je spregovorila še o govorih, ki jih je Košuta imel ob različnih jubilejih slovenskih primorskih ustvarjalcev, in o intervjujih, ki jih je pesnik imel z različnimi slovenskimi kulturniki. "Knjiga nam tako ponuja drugačen pogled na osebnost našega besednega ustvarjalca: doela lahko zremo v njegov duhovni obraz, ki je miselno in besedno globoko opredeljen in je – navsezadnje – drugačen od pesniškega", je sklenila prof. Marija Pirjevec.

IG

Kulturni center Lojze Bratuž

Rudi Skočir - Moji srčni kraljici

Likovni svet Rudija Skočirja napolnjujejo ženske figure, prikazane v vsej svoji veličini, povzdignjene v simbol, nosilke skrivnosti, življenja, védenja. Postavne, sloke figure, s svojimi

držami, gestami izražajo strast in poduhovljenost, v sebi nosijo čutnost in svetniško mističnost. Njihove prodorne, velike oči, uprte v daljavo, v svojo notranjost, omogočajo pogled skozi čase in

niso oči ene ženske, ampak vseh, in njihove nosilke predstavljajo naravo vsega ženskega sveta, preteklega, današnjega, resničnega, pravljičnega.

Skočirjev slikarski opus je mogoče opisati z mnogimi pridevniki, tudi med seboj nasprotnimi in na videz izključujočimi. Vsi prispevajo k opisu njegovega dela, saj slike same v sebi združujejo in izražajo to raznolikost. V sebi nosijo dva značaja, oba zelo močna, ki se prepletata, si nasprotujeta in sobivata in ravno zato polno zaobjemata žensko naravo, ki se tako rada izmuzne definicijam, razumevanju in je ravno zato tako privlačna. Ženska je lahko kraljica, služabnica, čarovnica, vila, svetnica, razvratnica, mati, kruta, ljubeča, je angel ali sojenica, napovedo-

valka hude usode. Vsaka živa ženska je lahko vse in vsaka iz Skočirjevih platen je ena izmed nas. V njih sobivajo žalost in veselje, hladnost in materinski čut, ki jim narakuje, naj varujejo dete, postavljeno prednje, tudi ko mu krojijo prihodnje življenje. Sojenice, rojenice, kraljice srca in umetnosti so vzvišene in dosegljive, poslušne in svojeglave, takšne, kot je življenje samo. Slikar vedno postavlja v prvo vrsto figuro, vedno riše lepe obraze z nežnimi, milimi potezami. Ti ženski liki, doprsne podobe ali celopostavne figure s čutnimi telesi in poudarjenimi oblinami so postavljeni pred imaginarno ozadje, rdeče, modro, zlato, napolnjeno z letirizmi, znaki, šte-

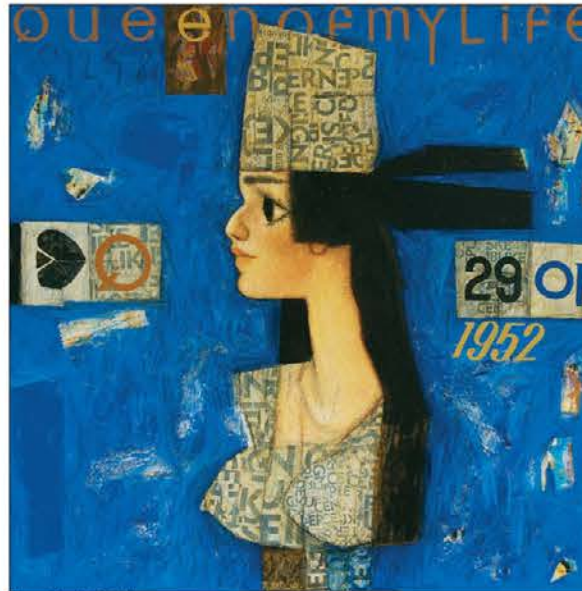

Foto Andrej Furlan

vilkami. Slikovno polje ravno tako odločno prispeva k duhu celotne kompozicije kot sama figura. Izbrana barva in elementi, ki obdajajo lik, ustvarjajo ozračje kompozicije in podčrtajo čustva. Skočir na platnu združuje tehniko

kolaža in klasične risarske ter slikarske veščine, poleg tega poudarja tudi teksturo platna, dodaja mu tekstil, nanj lepi nove elemente in se poigrava z materiali v informelovskem duhu. Celoten učinek slike nekoliko spominja na secesijsko bogatost. V številnih variacijah motiva ohranja avtor svojevrstno izvirnost, vsaka slika, serija ali triptih zaživijo svoje življenje z vsakič drugačnimi formalnimi in vsebinskimi poudarki. Razkošna platna z dovršenimi detajli in nikoli naključno izbranimi barvami, bodisi velikih kot malih formatov, kažejo na izrazit estetski čut in slikarjevo predanost delu.

Katarina Brešan

Foto Andrej Furlan

Kratki

Dnevnik Il Sole 24 ore o slovenski književnosti

Slovenska književnost postaja vse bolj zanimiva za italijanske bralce in prav gotovo je treba pripisati to dejstvo zanimanju, ki ga je sprožila izdaja Pahorjeve Nekropole. Tako je dnevnik Il Gazzettino

Foto JMP

v petek, 7. marca, posvetil celotno kulturno stran pisatelju Borisu Pahorju in njegovi Nekropoli, s tem da je objavil razčlenjen intervju s pisateljem, ki ga je opravil Maurizio Baita. Zelo odmevna pa je cela stran, ki jo je v nedeljo, 9. t. m., posvetil slovenski književnosti ugledni gospodarski dnevnik Il Sole 24 ore iz Milana v svoji nedeljski kulturni prilogi Cultura e civiltà. Uvodni članek so zaupali, kot ga imenujejo, patriarhu med slovenskimi pisatelji Pahorju, ob uspehu italijanskega prevoda njegove Nekropole. Temeljito in za italijanskega bralca zelo informativno je tudi poročilo Cristine Bartocletti o mlajši generaciji slovenskih piscev, kot so Miha Mazzini, Andrej Blatnik, Brina Svit in tržaški Slovenec Marko Sosič. Pri Goriški Mohorjevi družbi pa se zelo veselimo članka Laure Ricci, ki piše o Srečku Kosovelu, ker omenja našo najnovejšo izdajo neobjavljenih pisem pesniku, ki ga milanski gospodarski dnevnik označuje s pojmom "ljublanski Rimbaud". Renzo Crivelli pa poroča o "Krvavi zarji" v Mariboru in s tem predstavlja italijanski prevod Jančarjevega Severnega sija, ki je delo naše zamejske prevajalke Veronike Brecej. / MT

Prešernova proslava

Učenci didaktičnega ravnateljstva pri Sv. Jakobu so se zbrali v ulici Frausin 12, da bi skupno proslavljali slovenski kulturni praznik. Kettejeva dvorana je bila opremljena z video projektorjem, s sliko pesnika Franceta Prešerna, s šopkom rečeh nageljnov... V goste so sprejeli Walterja in Paolo Grudina, ki sta spregovorila o svojem likovnem izražanju.

Srečanje se je začelo s pesmijo Pesniku Prešernu, ki so jo zapeli učenci OŠ Ivana Grbca in Marice Gregorič Štepančič pod vodstvom učiteljice Norine Dobrila. Sledile so recitacije učencev OŠ Josipa Ribičiča - Karla Široka. Pred nami so se sprehodile Primičeva Julija, Ana Jelovšek, lepa Urška in ostala ljubljanska dekleta. S Prešernovo Zdravljico pa so učenci prisotnim zaželeli, da bi živeli v miru in prijateljstvu.

Nato sta se predstavila zakonca Walter in Paola, ki že več let ustvarjata pri otroški reviji Pastirček. Zato so jih učenci želeli osebno spoznati. V Walterjevi domišljiji se je rodil Packo, v katerem se mnogokrat prepoznavajo otroci. Blizu jim je Packov jezik, v katerega se mnogokrat prikrade navihani škrt, ki povzroča polno napak. Otroci skupaj z njim rastejo, se zabavajo in skupaj skrbijo, da bi se boljše izražali v Prešernovem jeziku. Paola Bertolini ima rada barve, akvarele, paste, s katerimi se "poigrava" in iz srca izvablja nežne, sončne, otroške umetnine. Kakor sta si Paola in Walter različna po zunanosti, tako je različna tudi njuna umetniška govorica. Vsak na svoj način izraža, kar mu govori občutljivost srca. Njuna različna umetniška stila so spremljali z video projekcijo, pa tudi z ogledom nekaterih slikanic, ki sta jih ilustrirala. Walter je otrokom še povedal, da je pred leti tudi nekajkrat poskrbel za pripravo Galebovega dnevnika. Učenci so prisluhnili Walterjevi osebni zgodbi, ki ni bila najbolj sončna. Rodil se je v Trstu in je kot malček obiskoval vrtec v ulici Frausin, pa tudi osnovno, srednjo in umetniško šolo. Prav na srednji šoli je ob profesorju likovne vzgoje odkril svoj talent. Z ženo Paolo sta si na Goriškem ustvarila topel dom, kjer so jima njuni otroci mnogokrat s svojimi mnenji in domišljijo dobri soustvarjalci. Z različnimi barvami skupaj polepsajmo svet, vsak s svojim biserom na dnu srca, da nam bo tako lepo. Iz te kulture srca lahko vsi skupaj gradimo mostove prijateljstva. / Učenci in učitelj

TRŽAŠKO SEJMIŠČE Mednarodni sejem ekstrasveškega olja

"Olje tržaške pokrajine je med najboljšimi na svetu"

V petek, 7. marca, so na tržaškem sejmišču že drugo leto zapored odprli mednarodni sejem ekstrasveškega olja. Pobuda z naslovom Olio Capitale sodi med največja tovrstna srečanja na vsedravnem nivoju: štiridnevnega sejma se je namreč udeležilo veliko številno pridelovalcev iz Italije, Slovenije, Španije in Hrvaške. Prisotne so bile 103 znamke ekstrasveškega olja; 113 proizvajalcev pa je tekmovalo za nagrado Olio Capitale.

Med številnimi stojnicami je bilo zaslediti tudi krajevne pridelovalce, posebno mesto pa je na sejmju pripadalo konzorciju Tergeste DOP, ki združuje oljarje tržaške pokrajine: ti so glede na zapostavljen položaj kmetijstva in v primerjavi s splošnimi podatki oljarske dejavnosti močno prisotni na teritoriju. Svojevrsne in tipične značilnosti ekstrasveških olj našega pro-

stora so nedavno spodbudile vrsto proizvajalcev, da so se zavzeli za njihovo vrednotenje in hkrati za zaščito njihove kakovosti. Leta 1999 je bil formalno ustanovljen Odbor za spodbujanje vrednotenja tržaških ekstrasveških oljnih olj. Že v naslednjem letu je isti Odbor sestavil in predlagal opis obveznosti in ga posredoval odgovornim ministrskim uradom z namenom, da bi ga slednji sprejeli in izdali DOP (oznako zaščitenega porekla). Zakonski postopek je zdaj zaključen in kmalu bo prišlo do vključitve olivnega olja Tergeste med sorte, ki so zaščitene v EU. "Ekstrasveško olje tržaške pokrajine vsebuje namreč določene lastnosti (barva, vonj, okus), ki izvirajo iz geografske lege, značilnosti tal in krajevne gojitvene prakse", nam je na sejmju povedala predsednica konzorcija, Elena Parovel. "Oljarstvo se je v zadnjih dvajset-

Foto IG

tih letih pri nas močno razvilo s pomočjo prispevkov tudi javnih ustanov in institucij. Leta 1984 so se štirje domači proizvajalci odločili, da bodo lastno dejavnost usmerili zgolj na področje oljarstva in tako pet hektarjev namenili izključno oljkovim nasadom. Ta poizkus je bil uspešen do tolikšne mere, da je pred desetimi leti veliko mladih kmeto-

valcev pristopilo k oljarstvu in danes imamo samo na Tržaškem kar 300 hektarjev oljčnikov, od katerih je velika večina v dolinski občini".

Katere so smernice, ki si jih pri konzorciju Tergeste DOP zastavljate?
Ciljamo predvsem na skupno promocijo in kvaliteto proizvoda; posebno pozornost pa namenjamo tudi poklicnemu izobraževanju naših članov. Zavedamo se, da je kakovost našega olja odvisna tudi od prepotrebnega posvetovanja in sodelo-

vavanja z različnimi znanstvenimi ustanovami, kot je na primer videnska univerza. Reči moram, da je položaj tržaških oljarjev dokaj pozitiven predvsem zato, ker se v naših krajih ukvarjamo le z eno vrsto oljke, to je z belico, ki je pri nas avtohtono drevo.

Vaš konzorcij združuje torej izključno pridelovalce belice?
Pridelovalni pravilnik Tergeste DOP predvideva, da je v končnem proizvodu prisoten vsaj minimalen delež belice (20%); preostala količina proizvoda lahko vsebuje druge vrste oljk, ki pa morajo vsekakor rasti na našem področju. Posebnost našega proizvoda pa je v tem, da so se naši oljarji odločili za proizvajanje skoraj 100 odstotne belice.

Katere so lastnosti belice?
Belica vsebuje visoko stopnjo polifenolov: to so naravni konzervansi, ki spodbujajo oksigenacijo telesa.

Zakaj bi se moral mlad kmetovalec odločiti za oljarstvo?
Gotovo zato, ker bo s prispebnim in trdim delom lahko v razdobju desetih let imel kakovostno in obilno proizvodnjo. Drugi razlog je v tem, da je olje

tržaške pokrajine med najboljšimi na svetu zaradi lege in podnebja, v katerem rastejo oljke, in zaradi same vrste belice.

Oljka je drevo, ki raste zelo počasi: v desetih letih se lahko zato marsikaj zgodi. Katere so na primer finančne težave, ki v tako dolgem obdobju bremenijo delovanje oljarja?

Finančna stiska je dandanes prisotna pri vsakršni podjetniški dejavnosti. Izhajati je treba zato iz prepričanja, da se lahko začetna investicija obrestuje. Ker pa smo oljarji v bistvu kmetovalci, je riziko našega poklica vezan predvsem na milost in nemilost narave. Lani je bil na primer naš končni proizvod zdesetkan zaradi najhujšega zaježanja, kar jih oljka lahko pozna: to je oljčna muha.

Kaj lahko oljar naredi proti temu sovražniku?

Žal zelo malo: narava je pač narava. Pridelovalci tržaške pokrajine že pet let skušamo omiliti posledice oljčne muhe tako, da nastavljamo v naše nasade biološke vabe, s katerimi naj bi onеспособili razmnoževanje škodljivih žuželk.

IG

SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE Gost g. Bogdan Vidmar

Mlade je treba vzgajati zato, da bodo v življenju samostojni

Pri iskanju kakršnih koli rešitev ne smemo nikdar podleči destruktivnim kritikam. Ravno obratno: stremeti je treba po ustvarjalnem načinu reševanja problemov, zlasti ko so ti vezani na mladinsko vprašanje.

To je bila sklepna misel predavanja g. Bogdana Vidmarja, ki je bilo v sredo, 5. marca, v Marijinem domu v ul. Risorta. G. Vidmar mlade zelo dobro pozna, saj se z njimi vsak dan ukvarja kot svetovalec na škoifijski gimnaziji v Vipavi; v Trst je zato prišel na povabilo Slovenskega pastoralnega središča, da bi med prvimi postnimi predavanjem poglobil dinamike, ki mladino silijo v vedno bolj nelagodno stanje.

"Vprašati se je treba, zakaj mladi ne zahajajo več v cerkev, potem ko so opravili birmo", je začel g. Vidmar in poudaril, da je treba izvor današnjih travm iskati predvsem "v splošnem pomanjkanju etike". Pomanjkanje moralnih vrednot je treba zato nadoknaditi s pravilno vzgojo predvsem v družinskem krogu. "Mlade je treba vzgajati za določene kompetence", da bodo lahko suvereno

odraščali in kljubovali življenjskim težavam – je dejal gost, ki je nato z neposrednim in učinkovitim slogom podrobneje razčlenil svoje razmišljanje. Prva kompetenca mora starše voditi v spodbujanje načrtovalne

učiti jim morajo strpnosti in sposobnosti poslušanja ostalih – "to je socialnih kompetenc", je dejal g. Vidmar, ki med drugim opaža tudi, "da so mladi danes bolj netolerantni kot nekoč". V vrvežu današnjega prehitrega sve-

otroke učila zavzetosti za lastne načrte. "Zgodi se, da starši branijo otroka pred vsakršnimi težavami in preizkušnjami: to pelje v zaščitništvo in posledično v razvajanje".

Naloga staršev pa je spoštovati otroka in usmerjati njegovo vedenje: udejanjiti torej pomen besed, kot npr. poslušanje in razumevanje. G. Vidmar ve, kaj se vse dogaja v mladinskem obdobju pod vplivom naravnih zakonitosti. Kako mladim npr. prepovedati čutenje ljubezenskih čustev, če so ta izražena s smrcem, se je vprašal gost. Predavanje je bilo zaradi tankočutnih prispevkov in ob humornem podajanju predavatelja res prijetno. Iz debate je bilo med občinstvom izrečeno prepričanje, da se mladi oddaljujejo od tradicionalnega doživljanja vere in si z lastnim trenutnim razpoloženjem krojijo podobo Boga. "Poglejte", je mirno odvrnil predavatelj, "tudi poganska duhovnost in stik z naravo nista negativna: naša naloga pa je, da mladim pokažemo, v čem je Kristus več od kakršnega koli drugega prepričanja."

Igor Gregori

Foto IG

sposobnosti svojih otrok, se pravi razmišljanja in presojanja dogodkov in situacij - ter odločanja glede teh in tudi opredeljevanja pravičnih stališč. Starši večkrat dopuščajo otrokovemu vedenju preveliko mero spontanosti. Pri-

ta bi morali starši vzbuditi v otrocih še religiozno kompetenco, ki vodi v dojetje vere, zakonitosti uma in miselnih procesov. "Tak primer bi lahko bilo učenje molitve, branja Svetega pisma". Kompetenca vztrajnosti pa bi

Obisk delegacije Slovenske gospodarske zveze iz Celovca

Predstavitev delovanja manjšinskega gospodarstva v Italiji

V petek, 7. marca, se je mudila v Trstu in Gorici delegacija predstavnikov slovenskega koroškega gospodarstva pod okriljem Slovenske gospodarske zveze iz Celovca. Najprej je bilo na sedežu SDGZ-Servisa v Trstu srečanje s predstavniki Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, Servisa in Euroservisa, ki sta ga uvedla predsednik Združenja Boris Siega in slovenski konzul v Trstu Jože Šušmelj.

V izrazito delovnem pogovoru so si sledile predstavitev posameznih izsekov delovanja manjšin-

skega gospodarstva v Italiji. Predsednik Siega in direktor Andrej Šik sta opisala strukturo in organiziranost stanovske organizacije, direktorica Servisa Nadja Prašelj je izpostavila vlogo in pomen servisne strukture ter izrazila vso pripravljenost za tehnično pomoč morebitnim pobudam iz Koroške ali Avstrije, ki bi želele delovati pri nas. Predsednik Euroservisa Erik Švab je orisal še pristojnosti svoje specializirane družbe na področju evropskih projektov. Predsednik Slovenske gospodarske zveze na Koroškem Benjamin Wakounig je predstavil svoje kolege, ki so izraz

raznih sektorjev od obrtništva do mednarodne trgovine in svobodnih poklicev. Dopoldanski del se je končal s prigrizkom v znamenju Okusov Krasa; pripravila sta ga Tiziana Guštin repenske restavracije Križman in Gabriele Ferluga, ki ponuja repenske kuhane štruklje v središču Trsta. Gostje iz Koroške so izrazili pripravljenost za pomoč pri promociji Okusov Krasa v Celovcu in Avstriji.

Sledil je obisk Zadrudne kraške banke, kjer sta goste sprejela predsednika ZKB Sergij Stancich in Zadrudne banke Doberdob Sovodnje Dario Peric z vodilnimi

kadri obeh zavodov. Predstavnik koroškega gospodarstva so si ogledali tudi obrtno cono v Zgoniku v spremstvu predsednika konzorcija Dragotina Daneva. Obiskali so še avtoservis Guštin, kamnarstvo Kajzer, pivovarno Cittavecchia in Videost. Dopoldanski pogovori v Trstu so se nadaljevali na delovnem kosilu v gostilni Devetak na Vrhu in nato še na sedežu finančne družbe KB1909, z njenim predsednikom Borisom Pericem in s pokrajinskim predsednikom SDGZ Gorica Karlom Devetekom.

Po stihih prejšnjih mesecev z novim vodstvom SGZ iz Celovca so bile torej začrtane resne smernice in cilji za skupno delo na vseh področjih, kjer je to mogoče, od evropskih projektov do turizma in še drugih oblik komercialnega povezovanja in sodelovanja.

PRIMORSKA POJE Marijin dom v ul. Risorta

Zbori iz Slovenije oblikovali pester program

“Primorska poje predstavlja unikat v Evropi in doživlja stalno rast po številu in kvaliteti na pragu svojih prvih štiridesetih let obstoja”-spodbudna ugotovitev podpredsednika Zveze pevskih zborov Primorske Antona Baloha je spremljala začetek 39. revije Primorska poje, ki se lahko pohvali z rekordnim dosežkom, saj bo na 31. koncertih pelo 200 zborov, med katerimi je enajst novih prijateljev množičnega pevskega gibanja. Ob vseh že tradicionalnih postajah se bo praznik primorskega amaterskega zborovstva prvič dotaknil tudi hrvaške prestolnice, s posledično širitvijo mreže sodelovanj s krajevnimi stvarnostmi, ki je bistvenega pomena za uresničitev tako širokopotezne kulturne pobude. Zveza cerkvenih pevskih zborov je kot soorganizatorica priljubljene zborovske revije odgovorna za organizacijo dveh

koncertov na Tržaškem. Izbira Marijinega doma za uvodni koncert revije na tem območju je pridobila tokrat širši pomen, saj se je na neki način povezovala z letošnjim posvetilom petstolet-

je uvodoma pozdravil in voščil vsem nastopajočim in pevcem, ki bodo v teh dveh mesecih peli na primorskih odrih, obenem je izrazil iskreno zadovoljstvo in ponos, da je Marijin dom postal

Foto IG

nici rojstva Primoža Trubarja, ki je v času svojega bivanja v Trstu živel prav v bližini te dvorane. Ravnatelj Slovenskega pastoralnega središča msgr. Marij Gerdol

redni gostitelj tega pevskega dogodka, kar utrjuje njegovo dolgoletno kulturno poslanstvo. Sobotno revijo so v celoti oblikovali zbori in skupine iz

Slovenije, najprej s svežimi glasovi mladih pevcev okteta Borea iz Ajdovščine, ki ga vodi Karmen Ferjančič. Miloš Leban pa je zborovodja vokalne skupine Snežet iz Tolmina, pri kateri hrabrost videza se ne istoveti z živostjo izvedb. Pevski zbor Planina se je poklonil stoletnici rojstva domačina Miroslava Vilharja z uglasbitvami njegovih obče priljubljenih verzov v vokalno precej šibkih izvedbah. Sledilo je umirjeno petje moškega zboru Kras iz Kostanjevice, nositelja preko stoletne tradicije istoimenskega Bralnega in pevskega društva. Z začetkom v popevkarskem duhu so ženske komornega zboru Iskra iz Bovca razgibale atmosfero, a so potem kazale manj ustrezen prijem pri izvedbi bolj zahtevne literature. Revijo je sklenilo samozavestno petje mladih članov mešanega zboru Tabor Kalc 1869 iz Knežaka s pevskim “sprehodom po Sloveniji”. Primorska poje bo ta konec tedna ponovno na Tržaškem in Goriškem z dvema od tematskih koncertov sakralne glasbe: prvi bo v petek v cerkvi v Štandrežu, drugi pa v soboto v cerkvi v Bazovici.

PAL

Obvestila

MOSP in Slovenski kulturni klub vabita v četrtek, 13. marca, ob 18. uri v Peterlinovo dvorano na Praznik mladih ustvarjalcev, kjer bo odprta razstava likovnih in fotografskih del, recital literarnih prispevkov, razglasitev zmagovalcev likovnega in fotografskega natečaja za mlade ter nagrajevanje.

Slomškovo društvo iz Sv. Križa or-

ganizira predavanje Ikona - podoba nevidnega. Predavala bo Silva Bogatec v soboto, 15. marca, ob 20. uri, v Slomškovem domu v Sv. Križu. **Slovenski klub** vabi na predstavitev monografije Anton Ocvrk. O življenju in delu utemeljitelja komparativistike na Slovenskem, uredniku temeljnih knjižnih zbirk bodo spregovorili filmski posnetek in avtorja knjige Majda Stanovnik in Tone Smolej ter Janez Vrečko s Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani v torek, 18. marca, ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV TRST-GORICA-VIDEM
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

vabijo na koncert revije

PRIMORSKA POJE 2008

v soboto, 15. marca, ob 20.30
v cerkvi sv. Marije Magdalene v Bazovici

NASTOPILO BODO:

Združeni zbor ZCPZ - Trst, ŽePZ Sinji galeb DU - Izola, MePZ Ivan Kokošar - Koritnica, ŽuPZ Sveta Lucija - Piran, MoPZ Mirko Filej - Gorica, MePZ Adriatic - Hrvatini

FERLUGI Pomemben jubilej

50-letnica cerkve Lurške Matere Božje

Enajstega februarja je pri Ferlugih potekalo lepo in zbrano slavlje, ki so ga pripravili ob 50-letnici posvetitve tamkajšnje cerkve. Slovesnega somaševanja, ki ga je vodil tržaški škof msgr. Evgen Ravignani, sta se ob openskem župniku Francu Pohajaču udeležila še župnika Anton Bedenčič in Ivo Miklavc. Cerkvico so Lurški Materi Božji

prvega Marijinega prikazovanja v Lurdu, od katerega letos mineva sto petdeset let. O tem prikazovanju nam milo pripoveduje tudi velika slika za oltarjem, delo slikarja Tonea Kralja (z letnico 1957), na katerem sta mala Bernardka in Marija; Božja mati je taka, kot jo je mala pastirica prvič zagledala: oblečena je v belo oblačilo, prepasano z modrim

posvetili 11. februarja 1958. leta s slovesnim praznovanjem, ki je vsebovalo pevski nastop otroškega zborčka in sv. mašo, ki sta jo darovala tržaški škof msgr. Santin in openski župnik Silvani. Cerkev so zgradili na kraju, kjer je prej stal senik, v katerem so se vaščani zbirali in imeli razne prireditve ter t. i. veselice. Denar za nakup zemljišča so prispevali tržaška škofija in domačini z nabirko. Da je bila tedanja posvetitev ferlugovskega božjega hrama nekaj posebnega, pričča pomenljiv podatek: potekala je prav ob 100-letnici

pasom in z zlato rožo ob nogah. Pod sliko je veliki kraški umetnik zapisal Marijin odgovor mali Bernardki ob njenem vprašanju, kdo je lepa gospa: “Jaz sem brezmadežno spočetje”. Letošenje praznovanje, ki je privabilo v malo cerkev veliko domačinov in vernikov iz sosednjih vasi, je obogatil CPZ Sv. Jernej z Opčin pod vodstvom Janka Bana, ki je z zbranim petjem sodeloval pri maši. Prisrčno, domače, a doživeto slavlje se je zaključilo s prav tako prijaznim družabnim srečanjem.

NR

Peterlinova dvorana Prešernova proslava v organizaciji Vincencijeve konference

Proslava v spomin dneva slovenske kulture se je v mesecu februarju zvrstila veliko. Mladi in manj mladi so si na praznik, s katerim se vsako leto spomnimo največjega

dobre glasbe in lepe slovenske besede. Tudi Vincencijeva konferenca, ki se redno posveča organizaciji raznoraznih kulturnih pobud in družabnih srečanj, je letos organizirala

dobrodelne namene, z organizacijo izletov in družabnih večerov za upokojece in člane Kluba prijateljstva. Prešernova proslava je potekala v četrtek, 28. februarja, v Peterlinovi dvorani v Trstu. Tu se je zbralo prav lepo število ljudi, ki jih je najprej pozdravil predsednik Vincencijeve konference Aldo Štefancič. Sledil je pozdrav in govor častnega gosta Adrijana Rustje. Upokojeni igralec SSG in pobudnik Beneškega gledališča se je najprej želel spomniti treh izredno pomembnih obletnic za slovensko kulturo. Letos namreč praznujemo 500-letnico rojstva Primoža Trubarja, 250-letnico rojstva

prijeten večer, da bi praznovala Prešernov dan. Vincencijeva konferenca se ukvarja tudi z aktivnostmi v

slovensko kulturo. Letos namreč praznujemo 500-letnico rojstva Primoža Trubarja, 250-letnico rojstva

Foto IG

slovenskega pesnika Franceta Prešerna in z njim vseh velikanih slovenske kulture, privoščili večer v znamenju

NŠK Razstava Emme Maline Marinelli

Pravljčni svet akvarelov, vil in škratov

Krajši nastop harfistke Erike Bersenda je v petek, 29. februarja, v čitalnici Narodne in študijske knjižnice uvedel odprtje prve samostojne razstave mlade ustvarjalke Emme Maline Marinelli. “Začela sem risati iz naravne potrebe po izražanju sveta okoli sebe in sveta, ki obstaja le v meni. Mislim, da vtisi in izkušnje mojih zgodnjih let še veliko vplivajo na moje delovanje. Svet, ki so ga videle moje oči,

takrat, oči otroka, ki je sanjal, je ostal v meni. Saj res, še nisem nehala sanjati”, je Emma zapisala v spremnem listu razstave. In res akvareli tržaške umetnice so prava vaba za ljubitelje pravljicnosti, škratov in vil. Umetnici so namreč zapustile velik vtis klasične ljudske pravljice in njihove zelo nežne in skrbno narisane ilustracije. “V vrtcu sem spoznala mehkost in moč naravnih voščenk in akvarele, ki so lahko bodisi nežni, ne-

otipljivi, eterični kot tudi zemeljski, konkretni, močni; v svoji vodeni naravi pa nosijo vedno nekaj začaranosti. Tudi skrb za čistost barv in čopičev ter natančnost giba in potrpežljivosti sem se naučila v vrtcu”, trdi umetnica. Na osnovni šoli pa je bilo drugače, saj se je Emma spopadala s črtami, z robovi in ostrimi koti, z omejitvami že vnaprej določenih prostorov, s trdoto flomastrov in svinčnikov in s plastičnimi, neživljenjskimi barvami temper. Na nižji srednji šoli pa je vzljubila stripe

in jih začela prerisovati. “Skušala sem biti čim bolj natančna

mentov in črt itd”. Likovnica se je izven šole ude-

Foto IG

in sem začela opazovati proporcije, sence, ravnovesje ele-

leževala raznih likovnih tečajev pod mentorstvom Renate Da-

miani in Štefana Turka. Posebno zanimivo je okolje, ki ga umetnica vsako leto obiskuje na Artednu v Lonjerju. Posebno navezo je Emma vzpostavila s prof. Jasno Merku, ki je umetnico poučevala na nižji in višji srednji šoli. Ravno Merkujeva je razstavo presodila s krajšim kritičnim razmišljanjem. Vsak umetnik ima v sebi otroka, ki ga spodbuja in navdihuje pri delu ter ga veže s čarom narave, in Emma je vez s tem notranjim otrokom suvereno gojila - je dejala umetnostna kritičarka, ki je stil mlade akvarelistke ocenila za prepoznavnega: “Iz umetnine izžarevata v enaki meri svetloba in pripovednost naslikanega”.

IG

Hudomušno vprašanje strokovnjakom

Koliko let bi živeli, če...?

(Vprašanje strokovnjakom in tudi odmev na članek Suzi Pertot Vsega so krivi kadilci! o prepovedi kajenja in osebni svobodi, ki sem ga šele danes prebrala v Novem glasu z dne 28. februarja 2008.)

Že pred nekaj tedni so v slovenskem tisku in na televiziji poročali, da se slabo piše kadilcem, ker je odbor za zdravstvo zavrnil zahteve za spremembo zakona o prepovedi kajenja. Pa da Ministrstvo za zdravje zakona ne namerava spremeniti, ker temelji popolna prepoved na znanstvenih spoznanjih, da tudi pasivno kajenje povzroča smrtonosne bolezni.

Na straneh z oglasi in osmrtnicami v Delu, Primorskih novicah, Večeru itd. pa dan na dan berem take žalostne uvode: V 90. letu je tiho odšla... Po težki bolezni nas je v 80. letu zapustila... V 100. letu starosti je svoje drage zapustila... Preminila je naša draga mama, nona in pranonna na pragu stoletja... V 94. letu se je prijazno poslovil od nas... Ob izgubi naše drage mami, tašče, ome in praome (1915-2008) ... Ob prerani smrti našega ljubega moža, očeta, dedka in brata... V 96. letu je sklenila svojo življenjsko pot naša draga mama... V slovo našega dragega - rojenega leta 1921... Sporočamo žalostno vest, da nas je v 84. letu starosti zapustila... Na 98. rojstni dan je umrl... Mirno in spokojno se je od nas poslovil naš mož, oče tast, dedi, brat, stric in svak... Z bolečino v srcu za našo mami, babico, prababico, sestro in teto... K Bo-

gu je odšel naš dragi brat duhovnik, župnik v pokoj... Prenehalo je biti plemenito srce, v 92. letu... itd. Vmes je tudi kakšen 70-letnik ali kakšna upokojenka in davna sodelavka nedoločljive starosti, pa kakšen mladenič ali mladenka ali par srednjih let, ki sta podlegla poškodbam prometne nesreče, vendar prevladujejo starostniki, ki zapuščajajo običajno tudi obilno potomstvo... Po mojem je med njimi tudi kar nekaj kadilcev. Potemtakem, če niso sodili med aktivne kadilce, med pasivnimi so vsekakor bili. In če so bili, kako to, da so tako dolgo trajali? Anti ne samo po zaslugi... konservansov, ki jih vsi bolj ali manj veselo goltamo z moderno prehrano. Če hrano odlično konservirajo, je zelo verjetno, da enako osvežujoče in pomlajevalno delujejo tudi na

nas.

Vprašanje, seveda strokovnjakom in zakonodajalcem: Koliko let bi vsi naštetih živeli, če bi res popolnoma, tako aktivno kot pasivno, abstinirali, skratka niti posredno, kaj še neposredno vdihovali tobak? Ministrstvo za zdravje najbrž ve za odgovor, zato ga prosim, da ga zaupa tudi nam, da nas ne bo preveč mučila radovednost. Pa še to: Da smo odkrili, da je tobak povzročitelj smrtonosnih bolezni, smo rabili nekaj stoletij. Koliko ... eonov bo moralo preteči, da odkrijemo smrtonosnost tudi v aditivih? v pesticidih? v izpušnih plinih? v alkoholu? v telefončkah? v avtomobilih, ki zlasti mlada življenja pokosijo ali pohablajo? itd.?

Sprašuje nekdanja zmerno aktivna kadilka, že kakšno desetletje samo pasivna, v letih pa, ko bi morala biti zaradi škodljivosti kajenja že davno mrtva, a najbrž si ne vzame dovolj časa, da bi to storila in s tem dokazala veseljnemu slovenstvu in vsemu svetu smrtonosnost tobaka, vse druge povzročitelje te moderne kuge - smrtonosnosti - pa kot Ministrstvo za zdravje velikodušno spregledala oziroma oportunistično zamolčala. V duhu parole: za tretji do amena enega sovražnika na bot. Šele nato se lotiti naslednjega. Ker z vsemi drugimi trenutno bolj kaže na debelo trgovati in kovati lepe denarce, kot pa jim metati polena pod noge s strašljivimi napisi, na primer: Vsak telefonski klic z žepnim telefončkom vas sicer ne bo vrgel na kant, le skrajšala vam bo življenje vsaj za deset minut. Sfrkljala vam bo s časom kakšen vitalni možganski krvželjček in vas spakirala na oni svet. Kdove, kako bi reagirali nad vse poskočni in dinamični si. mobilni pa mobiteli etc. na take za naše zdravje samo perspektivne propagandne poslanice?

Jolka Milič

Sloviti kvartet Čajkovski v Novi Gorici Ko je melodična linija (lahko) ogrožena

Sloviti ruski godalni kvartet Čajkovski je 25. februarja zaigral enega od vrhuncev v letošnji glasbeno abonmajski sezoni Kulturnega doma Nova Gorica. Sestav, ki so ga leta 1975 ustanovili diplomanti Moskovskega konservatorija, je že istega leta s sproščenim in svežim pristopom h glasbi in z virtuoznostjo na mednarodnem festivalu Bele Bartoka v Budimpešti osvojil tako žirijo kot publiko. V kratkem

tudi na koncertnem odru Kulturnega doma Nova Gorica in v Kulturnem domu v Trstu (v sezoni Glasbene matice). Predstavili so se z izrazito ruskim programom, saj menijo, da so kot ruski glasbeniki dolžni igrati rusko glasbo, ker je le-ta še vedno najbolj zanimiva za občinstvo. Izjemna tehnika izvajanja, poglobljen smisel za dramatičnost in oblikovanje rafiniranega zvoka so poustvarjalne vrline, s katerimi je kvar-

stih ruske ljudske umetnosti, Čajkovski pa je imel raje glasbeno tradicijo z vplivi Beethovna in Schumanna), pa je njuna glasba (še toliko bolj, če jo poslušas v enem samem večeru) polna čudovitih lepih melodij, ki pa žal večkrat razkrivajo tudi nemoč in nezmožnost lastnega razvoja. Obe skladbi namreč le občasno ponujata "redka znamenja iz prihodnosti, čudeže sredi romantičnega kiča" (Slavoj Žižek) in sta zato toliko bolj vezani na tiste redke izbrance - poslušalce, ki prisegajo na veličino in čarnost muziciranja v godalnem kvartetu. Slednji namreč zahtevata prav posebno pozornost in naklonjenost, ki ti tudi v precej melanholično enoličnih melodičnih fragmentih lahko ponudi užitek (in smisel) poslušanja in predajanja. Zanimiv, a prav toliko zahteven programski zaloga pa je imel tudi svoj zelo svetli trenutek, saj smo skladatelja Borodina, sicer znanega predvsem po operi Knez Igor, lahko prepoznavali tudi kot mojstra instrumentalne glasbe. Za njegov Kvartet št. 2 je neko zapisal, da je "kot ljubezensko pismo nepresežen in zato tudi zasluženo ljubljen". In v nekem smislu nepremagljivi, nepreseženi so tudi člani ruskega godalnega kvarteta Čajkovski kot s prefinjenimi pianissimi prebujajo bogastvo močnih čustev ....

Tatjana Gregorič

času se je uveljavil kot vodilni godalni kvartet v Rusiji. V tridesletnem obdobju so se sicer nekateri člani zamenjali, zadnja tri leta pa v njem igrajo violinista Lev Maslovski in Zakhar Malakhov, violist Sergej Baturin in violončelist Kirill Rodin. Odlični glasbeniki so v februarju imeli turnejo v različnih hrvaških mestih in so se ob tej priložnosti "zaustavili"

tet Čajkovski prebujal vsečne standarde romantizma, tiste, ki sta jih v svoja kompozicijska snovanja vnašala tako Aleksander Borodin (v Kvartetu št. 2 v D-duru) kot Peter Iljič Čajkovski (v Kvartetu št. 3 v Es-duru, op. 30). Čeprav sta bila skladatelja predstavnika dveh različnih usmeritev (Borodin je menil, da je treba rusko glasbo graditi na značilno-

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Med nami

Tema je vse prej kot neobičajna. Koliko televizijskih novic, časopisnih reportaž, koliko ženskih obrazov z nemočnim pogledom v oči. Misliš, da je nasilje lahko le fizično in istočasno dobro veš, da ni tako, da lahko rdečico na licu in buško kdo ve kje veliko prej pozabiš kot vse ukaze in prepovedi, predvsem pa vsakodnevno razjedanje samozaupanja. "Mislila sem, da je vse to tako oddaljeno od nas, da se lahko dogodi le nekomu drugemu, da so lahko močna starševska ljubezen, naša družinska harmonija in povezanost odgovor za vse, potem pa doženeš, da ni, in se počutiš povsem nemočnega". Hči živi na tujem, otroka ima z moškimi, ki je ne tepe, pač pa ji dan za dnem izpodjeda kakršnokoli gotovost. Prepovedal ji je vožnjo z avtomobilom, potovanje z vlakom, stike s kolegi, normalne odnose s starši v rodnem mestu. On, nekdanji ne vem kaj iz vojnih spopadov v Libanonu pred desetletji, obsesivno čuva svojega enoletnega otroka v strahu, da bi v stiku s čimerkoli staknil kak mikrob. Chiccove igrače, ki jih otroku prinesejo stari starši, so takoj postavljene na najvišjo polico v hiši, vsi hišni vogali, vse omare in stolice so podložene z gumijasto peno, da bi se mali ne ranil. Trideset in nekaj stara ženska, diplomirana profesorica, ne sme več sestiti za volan, strah in žalost sta jo povsem izčrpala. Njen prejšnji otrok iz spodletelega zakona, šest let staro dekletce, je za moškega nadloga, s katero se nima nobenega namena ukvarjati. Pred časom, ko sem službeno spoznavala delovanje tržaškega centra proti nasilju nad ženskami, ko so mi operaterke razlagale,

kako je nasilje prisotno v vseh družbenih slojih in predvsem kako ima lahko veliko več obrazov od zgolj fizičnega, sem odkrivala, kako je proces samozavedanja osebe in odločitve, da se oddaljiš (pogosto je potrebno, da zbežiš) od njega, ravno to: dolgotrajen proces. Ženska lahko pride v stik z nekom, osebo ali strukturo, ki bi ji lahko pomagala pri ponovnem življenjskem začetku, potem pa lahko mine tudi nekaj let, preden se dovolj opogumi, da to zares stori.

O vsem tem sem brala in poslušala, videla plakate na mestnih zidovih, vse skupaj katalogirala kot nekaj, s čimer na srečo ne boš direktno imel nikoli opravka. Razmišljanje mi ukrade nekaj ur nočnega spanca. Sinočni pogovor mi vedno znova buta v zavest.

"Vidim jo, kako je vedno bolj izčrpana, vedno bolj se oddaljuje od nas, poskusila sem ji na vse načine dopovedati, da rešitev obstaja, da moški, ki ne sprejema tvojega prejšnjega otroka, in to tudi izjavlja, te ne more ljubiti, to ni ljubezen, pač pa le neko sprijeno posestništvo. Zdrav odnos ne pomeni kratenja osebne svobode, temveč razcvet osebe, stalno skrb za njeno dobrobit. Poznam svojo hčer, vsaj poznala sem jo, vedno sva bili tesno povezani. Občutek - ki ni več le občutek - imam, da že dalj časa ni več prosta, ne razmišlja več avtonomno, ne ve več, kako voditi življenje, mogoče iz strahu, da bi ji on vzel otroka. Ne morem pa več nemočno slišati iz ust moje šestletne vnukinje, kako mora vedno v sobo in naj se nikakor ne dotika dojenčka, iz bolnega strahu moškega, da bi mali od nje staknil kdo ve kakšen mikrob. Moja hči je jasno izgubila nadzor nad svojim življenjem".

Na mladinskem prvenstvu je prejel tri kolajne EL čestita svetovnemu prvaku Tomažu Drumlu

Tomaž Druml se je zapisal v zgodovino koroških Slovencev. V poljskem Zakopanu je na mladinskem svetovnem prvenstvu v nordijskem športu prejel kar tri kolajne. Koroški Slovenci se lahko ponosno veselijo novega športnega ambasadorja. Potem ko je v nordijski kombinaciji s tekaško razdaljo na 10 km in v moštvenem tekmo-

vanju (z avstrijsko ekipo) prejel srebrno kolajno, je v tekmovalju na sprint odnesel zlato odličje. S tem je Tomaž Druml eden redkih koroških Slovencev, ki so se z vztrajnostjo pripopali do vrha v svetovnem športu. Enotna lista čestita mlademu nordijcu z Zile in mu želi vse najboljše na nadaljnji športni poti.

Ogorčenje vodje EL Pliberk Jurija Mandla Občina Pliberk odklonila sodelovanje slovenskih društev

Predlog Enotne liste Pliberk, da bi v pripravo za Evropsko razstavo 2009 v Št. Pavlu/Lab. dolina in Pliberku vključili tudi slovenska društva, so na pretekli občinski seji vse občinske frakcije vključno z županom Stefanom Visotschnigom odklonile. EL je predložila osnutek predloga, ki predvideva vključitev prispevkov slovenskih društev, konkretno Slovenskega znanstvenega inštituta, Slovenskega narodopisnega inštituta Urban Jarnik, Krščanske kulturne zveze, domačih kulturnih društev in društva Kulturni dom Pliberk. Ta društva bi prispevala nepogrešljiv delež k Evropski razstavi in hkrati prikazala slovensko plat regije. Frakcijski vodja EL Pliberk Jurij Mandl je ogorčen nad odklonilnim stališčem občine: "Ta večinski sklep spet dokazuje, da se glede enakopravnosti slovenskega

jezika in kulture tudi na občinski ravni na žalost ni kaj spremenilo. En del identitete kraja, regije, se slej ko prej ne upošteva.

EL se bo kljub temu vključila v pripravo načrtovanih Evropskih praznikov v okviru razstave, tako zaključuje Mandl.

Novice iz slovenskega političnega in kulturnega sveta

Ukrepi vlade v zvezi z državnim premoženjem

V množici najrazličnejših dogodkov, ki so se v prejšnjih dneh zgodili v Sloveniji, bomo navedli tiste, ki se zdijo najpomembnejši. V javnosti odmeva sklep državnega zbora o priznanju nove neodvisne države Kosovo. Sodeč po več kot zadostnem številu glasov poslancev, ki so se izrekli za priznanje, bi se zdelo, da o tem ni bilo dilem ali drugačnih razmišljanj. Pa vendarle so nekateri poslanci menili, da bi morala Slovenija priznanje nove države odložiti, dokler se v Srbiji jeza in bes zaradi odvzema dela njihovega ozemlja ne bi zmanjšala in umirila, nova država Kosovo pa dokazala, da bo zagotovila in izvajala učinkovito zaščito tamkajšnje srbske in drugih narodnostnih manjšin.

Priznanje je poslabšalo odnose med Slovenijo in Srbijo, na kar je opozoril tudi predsednik slednje države Boris Tadić, vendar pa se gospodarsko sodelovanje in trgovinski odnosi med državama vsaj doslej niso poslabšali. Med parlamentarno razpravo o priznanju Kosova je zunanji minister dr. Dimitrij Rupel sicer opozoril, da od gospodarskega sodelovanja ni korist samo Slovenija, ampak tudi, in morda še v večji

meri, Srbija. Premier Janez Janša pa je srbsko vlado opozoril, da se ni opravičila za razdeljevanje slovenskega veleposlaništva v Beogradu, ki so ga povzročili tamkajšnji demonstranti ob razglasitvi neodvisnosti Kosova. Iz Beograda se tudi niso še odzvali na zahtevo slovenske vlade, naj povrne škodo, povzročeno slovenskemu veleposlaništvu. Pri tej zahtevi bo Slovenija v vsakem primeru vztrajala.

V notranjem dogajanju slovenske države pa so javnost in tudi politične stranke z zadovoljstvom sprejele sklep vlade, da država ne bo prodala družbe Telekom, ki je nemara naša najbolj prepoznavna in prestižna blagovna znamka. Družbo bo morda privatizirala, tako da bi njeni delničarji lahko bili tudi slovenski državljanji. Na tak način so izvedli tudi prodajo državnega deleža Nove kreditne banke Maribor. V vseh primerih prodaje državnega deleža in velikih podjetjih je očitno, da Slovenci želijo svoje nacionalno bogastvo in premoženje obdržati v domači lasti, tujci pa naj bi bili bolj ali manj izključeni. Javnost je z zadovoljstvom sprejela tudi sklep vlade, da bo državni delež lastništva velike zavarovalnice

Triglava namenila zavodu za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, ki bo tako prejel nova velika finančna sredstva za izplačevanje pokojnin. Novi ukrepi vlade so javnosti zelo všečni, v predvolilnem obdobju pa pomenijo tudi prispevek k ugledu in verodostojnosti koalicijske vlade Janeza Janše. Politični analitiki sicer še zmeraj menijo, da sta Janez Janša in predsednik Socialnih demokratov Borut Pahor najbolj verjetna kandidata za mesto premiera v vladi, oblikovani po jesenskih parlamentarnih volitvah. Toda Boruta Pahorja čedalje bolj ogroža Gregor Golobič, predsednik stranke Zares. Borut Pahor rad govori o kandidatih za ministre v svoji zamišljeni vladi, Gregor Golobič pa mu odgovarja, da je tako govorjenje prezgodnje in tudi neodgovorno, ker bo o tem, kdo bo sestavil novo slovensko vlado, odločeno šele na volitvah. Pahor naj bi tudi ne užival več zaupanja in podpore Milana Kučana, ki ima še zmeraj znaten vpliv v Sloveniji in bi zaradi tega lahko usmeril del volilcev, da glasujejo za ustrezne kandidate.

Zaostrejo se odnosi s Hrvaško, ki ne skriva težej po prilasčanju slovenskega ozeml-

ja. Borut Pahor se zavzema za skupno politiko stranke in vlade do Hrvaške, SLS predlaga, da parlament na izrednem zasedanju razpravlja o čedalje slabših odnosih s Hrvaško, Slovenska nacionalna stranka Zmaga Jelinčiča pa bi na mejo sosednje države poslala slovensko vojsko.

Mednarodni dan žensk še vedno praznik, toda brez razrednega in revolucionarnega obeležja

V Sloveniji še vedno na različne načine proslavljajo 8. marec, mednarodni dan žensk, ki ni več razrednega, revolucionarnega in, dejali bi, komunističnega obeležja, s katerim so nekoč utemeljevali njegovo funkcijo. Dr. Maca Jogan, zasluzna profesorica Univerze v Ljubljani, je o aktualnosti 8. marca v reviji Vzajemnost zapisala: "Dokler bodo obstajale različne oblike zapostavljenosti žensk in dokler ne bo celostno uresničeno načelo o enakih možnostih, tako dolgo ima mednarodni dan žensk smisel kot dan spomina in opomina. Osmi marec bo vreden spoštljivega spomina na trnovo pot žensk, ki so jo prehodile od govorečega orodja do suverene ženskega bitja".

V novi stavbi Narodnega muzeja v Ljubljani je na ogled razstava z naslovom Primož Trubar, 1508-1586. Namenjena je počastitvi 500-letnice rojstva pisca prve slovenske knjige, njegove osebnosti in dela. Odprta bo do 31. decembra 2008. Razstava je na ogled od torika do nedelje med 10. in 18. uro.

Marijan Drožič

Kratke

Zagotovljena pomoč države za prehrano dijakov

V Sloveniji zagotavlja država denarni prispevek oz. finančno pomoč za prehrano predšolskih otrok v otroških vrtcih, osnovnih šolah ter za študente v višjih in visokih šolah. Zdjaj pa sprejemajo zakon o ureditvi prehrane tudi za dijake gimnazij in drugih srednjih šol. Vsakemu dijaku bo država zagotovila pravico do enega toplega obroka prehrane na dan, za kar bo prispevala 2,35 evra na dijaka. Letna subvencija bo tako za dijaka, ki bo pouk obiskoval vsak dan,

znašala približno 450 evrov. V državnem proračunu bo za pomoč pri financiranju tople prehrane dijakov v srednjih šolah zagotovljeno okoli 40 milijonov evrov letno.

Sprememba zakona zoper nesreče in smrti na cestah

V Sloveniji se bodo skladno s spremembami cestnega prometa kmalu občutno zvišale kazni za prekrške in kazniva dejanja, ki bi jih povzročili vozniki. Menijo, da bi tako lahko vplivali na zmanjšanje števila nesreč, zlasti tistih s smrtnim izidom. Lansko leto je na slovenskih cestah umrlo 293 ljudi, kar je 31 več kot leto prej. S tem številom se je Slovenija zelo oddaljila od cilja, da bi do leta 2010 število smrtnih žrtev v prometu znižala za polovico. Po novem se bodo kazni za nekatere prekrške podvojile. Najbolj bodo kaznovani tisti, ki bodo v naseljih prekorčili dovoljeno hitrost za več kot 30 kilometrov na uro. Kazen bo znašala kar tisoč evrov, kar pomeni več kot polovico sedanje povprečne plače v Sloveniji. Mnogi kršilci zakona o varnosti cestnega prometa bodo glede na dosedanje izkušnje v treh letih dosegli 18 kazenskih točk in s tem odvzem voznškega dovoljenja.

Nova Gorica tretje najbolj onesnaženo mesto v Sloveniji

V poročilu o kakovosti zraka v Novi Gorici, ki so ga pripravili v strokovnih službah mestne občine, je ugotovljeno, da je zrak preveč onesnažen z dušikovim oksidom. Poleti je preveč ozona, to je zelo reaktivnega plina, ki ga je največ v plasti med 19. in 23. kilometri nad zemeljskim površjem. Nova Gorica je sicer med tistimi območji, ki bodo morala v skladu z evropsko direktivo zmanjšati onesnaženost zraka s trdnimi prašnimi delci. Evropska komisija je Novo Gorico uvrstila na tretje mesto med najbolj onesnaženimi mesti v Sloveniji, za Ljubljano in Mariborom. Meritve pa naj bi dokazovale, da je Nova Gorica med manj onesnaženimi mesti v državi glede presejanja prašnih delcev v zraku. Mestna občina bo naročila izdelavo katastra onesnaževalcev, vendar bo zoper prekomerno onesnaževanje takoj ukrepala. Gre za prekoračitve glede prahu, dušikovega oksida in ozona. Prvi krivec za prekomerno onesnaževanje je promet. Da bi omejili izpušne pline motornih vozil, so v Novi Gorici uvedli brezplačni mestni in medmestni promet in uredili nekaj kolesarskih stez, vendar pa je to območje po gostoti prometa oz. številu avtomobilov na gospodinjstvo še vedno med vodilnimi mesti v Sloveniji. Strokovnjaki opozarjajo na povišane koncentracije ozona, ki so zlasti v poletnem času med najvišjimi v Sloveniji. Ozon naj bi bil presežen predvsem tedaj, ko na Goriško prihajajo vetrovi iz zahodne smeri, kar pomeni, da onesnaženje prihaja iz sosednje Furlanije Julijske krajine. Toda med slovenskimi in italijanskimi ustanovami oz. izvedenci o tem ni soglasja.

Zmagoslavje SNG Nova Gorica na dnevih komedije v Celju

Letošnji Dnevi komedije v Celju so se zaključili z zmagoslavjem ustvarjalcev predstav Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica. Prejeli so kar tri nagrade: naziv Žlahtne komedije po izboru strokovne žirije je dobila predstava Georghesa Feydeauja BOLHA V UŠESU ali KAPLJA ČEZ ROB v režiji Janusza Kice, naziv Žlahtne komedije po izboru občinstva je dobila predstava DUOHTAR POD MUS! v režiji Vita Tauferja, ki je nastala v koprodukciji z Gledališčem Koper. Avtor in igralec IZTOK MLAKAR pa je dobil častni naziv Žlahtnega komedijanta.

Predstava DUOHTAR POD MUS! je tudi dobila najvišjo oceno občinstva v zgodovini Dnevov komedije, in sicer kar 4.9496. Po mnenju organizatorja bo takšno povprečno oceno težko preseči. V obrazložitvi za naziv Žlahtnega komedijanta je žirija zapisala, da je žlahtni komedijant pokazal izjemni ustvarjalni talent in navdušil s preigravanjem besedne komike, ujeve in narečne zaznamovan govor, burkaškimi domisljicami in duhovitimi songji. Njegova prepričljiva upodobitev zdravnika po sili doživlja ves čas potrditev pri občinstvu, ki se na Mlakarjev ognjeviti igralski temperament živo odziva in z navdušenjem sprejema njegovo nevsiljivo, a vselej na komični učinek premišljeno komunikacijo.

V obrazložitvi za Žlahtno predstavo Bolha v ušesu ali Kaplja čez rob je komisija zapisala, da jo odlikujeta izostren dramaturški občutek za stopnjujoči se dogajalni ritem in domišljena mizanscena na razgibanem, a vselej funkcionalno zastavljenem prizorišču. Scensko podobo učinkovito dopolnjujejo kostumi, s katerimi je poudarjena aktualizacija sto let stare bulvarke. Živost in prepričljivost uprizoritvi zagotavlja odlični igralski ansambel, ki navduši s tipološko jasnimi, a hkrati v homogeno celoto vpetimi igralskimi stvaritvami. / Borut Bašin

Izšel je v množični nakladi kar 5.000 izvodov

Priručnik za premagovanje odvisnosti od iger na srečo

V Novi Gorici so v okviru Ambulante za bolezni odvisnosti, ki deluje pri tamkajšnjem zdravstvenem domu, izdali Priručnik za samopomoč pri premagovanju odvisnosti od iger na srečo. Gre za eno izmed odvisnosti, ki je nastala in se širi zaradi hitrega razvoja igralništva in drugih oblik iger na srečo v Sloveniji in v Italiji, posebej hitro še na obmejnih območjih obeh držav.

Omenjeni priručnik, ki ima pomenljiv naslov Zmagovita pot, so napisali Milan Kramlji, vodja ambulante za zdravljenje bolezni odvisnosti v Novi Gorici, izvedenec iz družbe Hit Tomica Dumancič in specialist psihiater dr. Bernard Spazzapan iz Gorice. V delu, ki je izšlo v nakladi kar 5.000 izvodov, uvodoma poudarjajo, "da

mnogi, ki igrajo na srečo, ne vedo, da je možnost zmage zelo majhna in da na koncu vedno zasluži le industrija, ki igre organizira. Veliko zaslužka pobere tudi država, ki z zaračunavanjem taks in dovoljenj od iger na srečo polni državno blagajno. Tako je denar, ki ga ljudje porabijo za igre na srečo, pravzaprav posebna oblika prostovoljnega davka, ki si ga igralci naložijo sami in ga državi podarijo. V sodobni državi je igranje na srečo urejeno s posebnim zakonom oz. zakoni. Poskrbljeno je za zdravljenje tistih, ki so postali z igrami na srečo zasvojeni, ki torej 'hazardirajo'. Potrebna je tudi preventiva, ki se izvaja prek razumljivih, odkritih in jasnih informacij ter opozoril za tiste, ki igrajo na srečo, pa tudi za vse tiste, ki sodijo v tako imenovano splošno populacijo".

V Novi Gorici, na območju Gorice, pa nasploh v Sloveniji in Italiji, so možnosti za igranje na srečo zelo razširjene. Posebne igre na srečo ponujajo v igralnicah in igralnih salonih, klasične igre na srečo pa so dostopne preko najrazličnejših oblik loterije. Zdravstveni dom Nova Gorica se je prek svoje ambulante za zdravljenje bolezni odvisnosti odločil, da se s pomočjo strokovne skupine ponudi organiziran terapevtski in preventivni program spopadanja s problemi nenadzorovanega igranja. Nova publikacija, ki je izšla v Novi Gorici bo s svojimi navodili lahko posameznikom pomagala do lastnega samoopoznavanja in uveljavitve samonadzora. Gre le za del širše zasnovanega preventivnega in terapevtskega pristopa, ki je dostopen vsem, ki izgubljajo nadzor nad igranjem, ali pa bi radi pomagali tistim, ki so to mejo že prestopili. V Sloveniji naj bi bilo od iger na srečo zasvojenih že okoli dva odstotka prebivalstva.

Pri ugotavljanju odvisnosti od iger na srečo, pa tudi na sploh, kar zadeva razne oblike odvisnosti, npr. od drog, z ambulanto za zdravljenje bolezni odvisnosti v Novi Gorici zelo tesno sodeluje tudi zdravnik ter specialist psihiater Bernard Spazzapan iz Gorice. Svojo pomoč nudi neposredno ali v okviru centra za zdravljenje odvisnosti v Gorici. Med drugimi pobudami pa je zlasti uspešen Center za zdravljenje odvisnosti od iger na srečo v kraju Campoformido pri Vidmu, ki ga vodi psiholog Rolando De Luca. Z njimi tudi ambulanta v Novi Gorici dobro sodeluje.

Miha Kramlji je v pogovoru za naš časnik povedal, da bi v ambulanti za zdravljenje bolezni odvisnosti radi zaposlili psihologa iz Gorice ali od drugod v deželi Furlanije Julijske krajine. Pogoj pa je, da bi obvladal slovenski in italijanski jezik. Nudili bi mu dobre pogoje za zaposlitev in delo, med njimi tudi možnost nadaljnega strokovnega izpopolnjevanja in izobraževanja.

M.

V intervjuju za revijo Vzajemnost

Dr. Božidar Voljč kritičen do stranke Desus

V novi številki revije Vzajemnost, ki jo usmerjata Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje in Zveza društev upokojencev Slovenije, je objavljen tudi daljši pogovor z dr. Božidarjem Voljčem, nekdanjim ministrom za zdravstvo ter članom izvršilnega odbora Svetovne zdravstvene organizacije WHO. Njeni temeljni cilji, za katere se zavzema tudi nekdanji minister, so reševanje mednarodnih zdravstvenih problemov, prizadevanja za javno zdravstvo ter priprava in podpora uspešnih programov. V intervjuju za Vzajemnost, ki

je izšla v nakladi 34.700 izvodov, je opozoril, "da sta revščina in zdravje najresnejša problema današnjega sveta, in tudi Slovenije. Žal pa se tisti, ki delajo na področju organizacije zdravstva, ukvarjajo predvsem s problemi bolnišnic, še najmanj pa z zdravstvenimi domovi, ki so hrbenica zdravstva. V Sloveniji smo desetletja razvijali mrežo zdravstvenih domov, tudi s samopriskipi prebivalstva. Bili smo celo za bogatejše države zgled za razvito zdravstveno oskrbo. Pravi greh je, da infrastrukturo, ki omogoča take dosežke, zdaj počasi izničujemo. Če bi, deni-

mo, izbruhnila kaka množična epidemija, ptičja gripa na primer, ki se je vsi bojimo, bolnišnice v Sloveniji se zdalec ne bi mogle oskrbeti predvidenega števila bolnikov, ampak bi vsa

teža problema ostala na plečih osnovne zdravstvene dejavnosti, to je zdravstvenih domov". Nekdanji minister za zdravstvo je nadalje opozoril, "da bi upokojenci, ki jih je v Sloveniji že več kot pol milijona, lahko imeli večjo vlogo v politiki, če bi se seveda primerno organizirali. Stranka Desus (Demokratska stranka upokojencev) je res načelno naš naravni zaveznik, vendar je to stranko premalo čutili. To dokazuje tudi skromnih 10% glasov, ki jih dobi na volitvah. In nisem prepričan, ali je obrambno ministrstvo pravi ministrski resor za stranko, ki naj bi v vladi zastopala koristi več kot pol milijona upokojencev. Sam menim, da bi se moral Desus predvsem zavzemati za socialno in zdravstveno varnost starejših".

M.

Postopek se je začel leta 2003

Furlanska jabolka z oznako DOP

Gojenje jablan ima v deželi Furlaniji Julijski krajini starodavno tradicijo, saj so o odličnih jabolkih, ki jih pridelujejo na tem področju, pisali že starorimski pisci; jabolko je upodobljeno tudi na znamenitih mozaikih v oglejski baziliki, kar naj bi potrjevalo, da je bilo pridelovanje jabolka na tem koncu že od nekdaj prisotno. Gre za podatke, ki so dragoceni, ko se mora najprej ministrstvo za kmetijstvo in nato še evropski pristojni urad izreči o kakem pridelku - v tem primeru o jabolkih -, ki naj pridobi oznako zaščitenega porekla DOP, kar lahko bistveno pri-

speva k boljši promociji in višji tržni vrednosti pridelka. Ob vsem tem mora združeno pridelovalcev, ki se zavzemajo za pridobitev takega poimenovanja, poskrbeti tudi za popis sort, ki pridejo v poštev, natančen opis tehnologije pridelave, oskrbovanja sadovnjakov, spravila in skladiščenja pridelka. Določiti mora značilnosti pridelka in določiti ter opisati merila in kriterije razpoznavnosti blaga, ki ga tržimo z oznako DOP. Zato morajo predstaviti tudi tržni vidik, se pravi enotno blagovno znamko in podrobno določiti vse, kar naj bo na njej napisano, da lahko trgovec in nato potrošnik natančno preverita izvor kupljenega blaga. Blagovna znamka za jabolka iz deže-

le Furlanije Julijske krajine bo nosila napis Mela Julia - se pravi Julijsko jabolko, tako so se pobudniki poigrali z delom deželnega imena. Pred nekaj dnevi je bilo na sedežu deželnih uradov v Vidmu javno srečanje sadjarjev, ki so pobudniki tega postopka, s predstavniki ministrstva za kmetijstvo, da so pretresli pravilnik o poimenovanju furlanskih jabolk z oznako zaščitenega porekla DOP. S tem nazivom se bo lahko ponašalo šest sort jabolk, se pravi zlati delišes, rdeči delišes, stara italijanska sorta imperatore, svetovno uveljavljeni novejši sorti Granny Smith in Royal Gala ter še starodavna avtohtona sorta sevka ali goriška sevka, ki jo intenzivno

pridelujejo zlasti v Benečiji. O sevki bi sicer veljalo napisati tudi kaj več, a o tem kdaj drugič. Proizvodno območje jabolka z zaščitenim poreklom Julia sicer zaobjema vse štiri pokrajine, čeprav je v videmski pokrajini največ sadovnjakov. Združeno pridelovalcev Jabolka Julia, kot so se

poimenovali, povezuje 45 sadjarjev, ki krijejo približno 80% vsega pridelka, obdelujejo pa približno 1.100 ha površine. Predseduje mu Peter Larcher, ki obdeluje večjo sadjarsko kmetijo v Chiassellisu pri Morteleglianu. Prizadevanja Združenja pridelovalcev za priznanje naziva DOP so se začela leta 2003, po uspešnem preverjanju prejšnji teden v Vidmu pa se mora sedaj dokončno izreči ministrstvo za kmetijstvo. Po objavi v italijanskem Uradnem listu, ko je mogoče pravilnik popraviti še za dobo 37 dni, bo morala besedilo potrditi še Evropska zveza. Kot so povedali na sestanku, bi torej, če bo šlo vse po sreči,

že letošnjo letino lahko prodajali pod novo blagovno znamko DOP, če bodo jabolka spadala v prvo ali ekstra kategorijo. Združeno pridelovalcev pa je pripravilo tudi cel sistem za predelavo ostalega sadja, ki nima večje tržne vrednosti v sladki jabolčnik, mošt, jabolčni kis in krljice. Pri tem še posebej izpostavljajo starodavno navado sušenja sadja v Benečiji. Upati je torej, da bo ta nova pridobitev, ko bo dejansko stopila v veljavo, res prinesla korist deželnim sadjarjem, še posebej beneškim, ki pridelujejo odlična jabolka, najvišje kakovosti ob upoštevanju integriranega načina ali bioloških načel pridelave.

M. T.

Po podatkih Statističnega urada RS V sadovnjakih so lani prevladovala jablane

S pridelavo sadja se je lani ukvarjalo 1707 pridelovalcev na 4022 hektarjih površin. Največji delež sadnih vrst so predstavljale jablane z 72 odstotki površin. V primerjavi z zadnjim popisom sadovnjakov v letu 2002 se je število pridelovalcev sadja zmanjšalo za 28 odstotkov, površina intenzivnih nasadov pa za 10 odstotkov. Kot kažejo začasni podatki

Statističnega urada RS, je bila lani sestava sadnih vrst podobna sestavi v letu 2002. Največji delež površine so zavzemale jablane, z 12 odstotki so jim sledile breskve in hruške s šestimi odstotki, ostale sadne vrste pa so zavzemale samo 10 odstotkov površin intenzivnih sadovnjakov. Povprečna velikost intenzivnega sadovnjaka je bila lani

2,4 hektarja na pridelovalca, kar je za 25 odstotkov več kot v letu 2002. Največ pridelovalcev je pridelovalo sadje v nasadih, ki so obsegali manj kot en hektar. Delež pridelovalcev v tem velikostnem razredu je znašal pri jabolkih 47 odstotkov, 75 odstotkov pri hruškah, 79 odstotkov pri breskvah in več kot 90 odstotkov pri nektarinah in marelicah.

Po ocenah urada je zmanjševanje števila pridelovalcev sadja in površin intenzivnih nasadov posledica uporabe administrativnih podatkov za leto 2007 in manj odraz dejanskega stanja.

STA

Področje tržnega plasmaja

Globalni integrirani marketing

V začetku decembra 2007 je izšla pri Založbi DZS v Ljubljani nova strokovna knjiga o globalnem marketingu, ki jo je napisal prof. dr. Mirko Bunc. Na obsegu 328 strani lahko spoznamo bistvo globalnega marketinga, njegovo zasnovano, izzive, sistem sodobnega podjetja in poslovne dejavnike tržno usmerjenih organizacij. Avtor je mednarodno uveljavljen strokovnjak in znanstvenik, ki je do sedaj objavil obilico strokovnih knjig o marketingu, globalizaciji itd. Za svoje delo je prejel številna priznanja in nagrade, med drugim tudi nagrado Univerze Massachusetts za znanstveno-raziskovalno in pedagoško delo. Je redni član svetovne akademije znanosti in umetnosti; povzetek njegove biografije in bibliografije je tudi v Enciklo-

nim poudarkom na funkciji načrtovanja tržnih akcij. V drugem delu knjige se je avtor osredotočil na načrtovanje temeljnih marketinških instrumentov in temeljito obdelal politiko razvoja izdelka in storitve, branding in podjetniško intelektualno lastnino. Takoj zatem je prikazal načrtovanje elementov logistike, distribucije oz. tržnih poti. Izredno podrobno je prikazal tržno komuniciranje, to je promocijo in publiciteto z orisom temeljnih dejavnikov, ki vplivajo na uspešnost tržno-komunikacijske akcije. Šele zatem je avtor prikazal načrtovanje integrirane tržne cene; pri tem se je dotaknil oblikovanja cen na temeljih integriranega marketinga, diferenciacije cen, metode oblikovanja cen in seveda strategije, politike in taktike pri

gent poslovnega orkestra vseh uspešnih podjetij in organizacij ter izhodišče vseh faz integriranega poslovnega procesa. Zato je v sklepno knjigo zapisal izvajanje tržnih akcij z navedbo strategije, politike in taktike izvajanja, ob upoštevanju operativnega pristopa k izvajanju omenjenih tržne aktivnosti; potrebni so stalno spremljanje, nadziranje in koordinacija tržnih akcij, kar je izredno praktično obrazložil prof. dr. Mirko Bunc ob koncu svojih izvajanj v knjigi o globalnem marketingu, saj je knjiga zasnovana kot izziv bralcem v smeri nadaljnega poglobljanja in iskanja izvornih tržno-usmerjenih poslovnih rešitev, s pomočjo globalnega integriranega marketinga, lastnega procesa tržno ekonomske globalizacije 21. stoletja. Globalni integrirani marketing se je razvil v zadnji četrtini 20. stoletja in je še vedno razvit v miselno odprtih in tržno uspešnih poslovnih okoljih

ZDA, Japonske in EU; je v celoti podprt z aplikacijo visoko razvite digitalne informacijske tehnologije. Prepričani smo, da

pediji Slovenije.

Avtor poudarja, da moramo misliti globalno in delovati lokalno, saj je globalni integrirani marketing leadership (vodenje), management (upravljanje) in inženiring vseh oblik tržnega gospodarstva ter obremen strateg in dirigent poslovnega orkestra vseh uspešnih podjetij in organizacij.

Zahvaljujoč se bogatim izkušnjam je avtor celovito prikazal globalni integrirani marketinški informacijski sistem s številnimi praktičnimi navodili za vsakdanjo marketinško prakso, tržne raziskave itd. Izredno praktično je oblikoval pripravo tržnih akcij, funkcijo globalno-tržnih strategij, politik in taktik, s poseb-

načrto-

vanju tržnih cen. Namen knjige je seznaniti zlasti poslovno vodstvene, managerske in študijske kroge s temelji globalnega integriranega

marketinga, ki predstavlja danes vodenje, upravljanje ter inženiring vsakega tržnega gospodarstva. Avtor poudarja, da je integrirani marketing diri-

bo najnovejše strokovno delo prof. dr. Mirka Bunca koristen pripomoček pri vsakdanjem poslovanju oz. gospodarjenju.

Gabrijel Devetak

Trst / V dvorani podjetja Turismo FGV Okrogla miza o kraškem področju

V konferenčni dvorani podjetja Turismo FGV je prejšnji teden bila okrogla miza na temo kraške zemlje in številnih naravnih ter edinstvenih agroživilskih dobrot in kulturnih dragocenosti. Na srečanju, ki ga je priredilo odborništvo za kulturo občine Devin - Nabrežina, so bili prisotni devinsko - nabrežinska odbornika Massimo Romita in Tjaša Švara ter Fulvio Tamaro, podpredsednik tržaške pokrajine Walter Godina, devinsko - nabrežinski župan Giorgio Ret, tajnik SDGZ Davorin Devetak, podpredsednik turističnega komiteja Rilke Mariella Rosini in jadralec Cino Ricci.

Govor je bil predvsem o perspektivah kraškega področja, s posebnim ozirom na razvojne načrte, ki bi podkrepili današnjo kulturo teritorija in njegovo vez s tradicionalnim izročilom preteklosti. O tem je podrobneje spregovoril devinsko - nabrežinski župan Ret, ki je izpostavil skrb občinske uprave pri udeležanju takih politik, ki bi nudile predvsem mlajšim generacijam možnost neobremenjene prihodnosti. Posebno pozornost so prisotni namenili nedavnemu vstopu Slovenije v schengensko območje, kar bo gotovo dalo hrabrejšega zagona načrtom čezmejne narave: to tematiko je

podrobneje razčlenila odbornica Švara. Podpredsednik tržaške pokrajine Godina je predstavil načrte pokrajinske uprave za ovrednotenje in promocijo kraškega zaledja, pri čemer je izpostavil predvsem turistične možnosti Krasa. Tajnik SDGZ pa je orisal pobude, ki jih združeno prireja že vrsto let, da bi ovrednotilo predvsem živilsko kulturo Krasa in okolice: Devetak pa je hkrati predstavil tudi nov načrt Čas, narava, kultura in šport brez meja: tematske poti v Sloveniji in FJK. Načrt sodi v finančni sklad Interreg in želi uskladiti možne turistične poti na obsejnim pasu v enoten turistični paket. Kras sooblikujeta tako zemlja kot morje: in ravno Sosljanski zaliv bo prizorišče štarta letošnje Obplovbe Apeninskega polotoka, o kateri je na okrogli mizi spregovoril jadralec Cino Ricci.

I. G.

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 11. marca, ob 14. uri.

Ob prebujanju prelestne pomladi

Vrtičkarji

Prvi pomladni dnevi v februarju so, nebo sicer ni povsem jasno, a kot pravi starejša sosedica, ki je o tem dobro poučena, že diši po pomladi. Še nekoliko zaspano zrem v nov dan in prislunem ciklusu, ki se začne, ne morem mimo tega večnega rojevanja, zato stopim v avto in se odpeljem v dolino. Priprave na setev.

Pred trgovino ljubljanske semenarne ni prostega parkirišča. Kam zdaj? Tudi drugi se ozirajo naokrog in ne vedo, kam s svojimi jeklenimi konjički. Ostanje nam samo bližnji pločnik, in čeprav mi je to zoprno, zapeljem na ploščad. Upajmo, da ne bo zapeljal mimo policaj, pomislim, ko zaklepam avto in poškilim k sosedu, ki je ravnako pravkar zapeljala na pločnik. Saj bodo razumeli, se mi posmeje. Seveda bodo, zakaj pa ne bi, saj imajo po vsej verjetnosti tudi policisti doma svoj vrtiček ali celo njivo. In tudi oni vedo, da se sedaj začne... na veliko. Vzdušje v trgovini je praznično in dolga vrsta potrpežljivih kupcev se vije od prodajne mize do vrat. Kot bi šlo za velikonočno spoved, stojijo in se nemirno prestopajo, vendar brez prerekanja, z nasmehom na licih. Nekateri se zbirajo; podajajo si krampe in motike pisanih

barv, ki se bodo kot raznoliko cvetje zarezali v brazde. "Ali jo lahko probam, samo za trenutek", mi gospa srednjih let vzame iz rok vijoličasto motiko, ki sem jo izbrala. Zazdi se ji pretežka, pa ji povem, da je za moža, on je pravzaprav zagrižen pripravnik v kmetijstvu. "Potem pa bo", mi pritrdi, "pri

spomladi kar razganja od samih načrtov.

Na policah so razstavljene vrečke s semeni in pridruženimi pobožni množici, ki si potrpežljivo podaja iz roke v roko pisane škatle. Pri grahu se brez pomisleka odločim za provansalca, pa še rondo vzamem in že se vname živahna razprava. Zakaj ravno tile dve vrsti, pa sta visoki, pa suša, in ali sta dobri, zakaj pa toliko graha. Kot otroci mi segajo v

kar surova v želodec. "Jaz tudi rad surovega jem, ko ga nabiram", se zasmeje mlad prodajalec. In nas poprosi, naj imamo potrpljenje, saj sta samo dva, pa začuda nasmejana in potrpežljiva sta z nami, ki si želimo vedeti vse o grahu in krompirju. Nekdo je našel brošuro o semenškem krompirju, ki je letos na voljo, in sedaj počasi roma iz roke v roko, kot bi šlo za Sveto pismo. Tudi jaz jo vzamem v

izkušnjah, mož pa ji pritruje. Spomnim se tiste nadaljevanke, ki so jo pred nekaj leti predvajali po slovenski televiziji, in pomislim, da bi tule lahko posneli oddajo ali dve. Vrtičkarje namreč. Sama nimam rada televizijskih nadaljevanek, ki se vlečejo v nedogled, predvsem tistih sladkobnih družinskih melodram, ki pripovedujejo o življenju in ljubezni petičnežev. Nekoliko rajši imam morda ameriške kriminalke. Vrtičkarji, to je pa nekaj povsem drugega. Na tole slovensko nadaljevanke sem naletela čisto slučajno, nekega večera, ko sem hotela samo prebrati teletext, potem pa do konca nisem izključila televizije. Saj je to moja zgodba, saj so to sosedu, saj pripoveduje o naši njivi!!! Pa saj tu ni govora o ljubimcu, ki se je odpeljal za jahto, za voluharja gre, za korenček, ki ga je izpodkopal, pa za solato, ki jo je osmulkal jellen. Pa je škoda korenčka in solate, saj sta tako zelo zdrava, pa še dobra sta. To pa je naše življenje, to je vendar naš vsakdan.

Iz zamišljenosti me zdrami mlad fant, ki je povprašal po hruškah in drugem sadnem drevju. Pomislim, da bo to kar dolga izbira, a ko vidim, kako vsi ostali mirno stojijo v strogi vrsti in veselo klepetajo, me je sram lastne neučakosti. In prislunem prodajalki, ki potrpežljivo razlaga o naravnih škropivih proti krompirjevi plesni. Saj res, večina ljudi, ki zbira razstavljeni bla-

moških gre tole drugače, močnejši so, za ženske pa je ravno tamle razstavljen lažje, pripravnejše orodje". Seveda ji ne priznam, da sem jaz bolj takle, računalniški tip, pa čeprav imam našo njivo rada in me predvsem

roke in vse bi radi izvedeli. Pa vem ravno toliko kot oni sami, čeprav vedno rada izmenjujem izkušnje. Pa še dodam, da je grah zdrav, da ga mi res veliko pojemmo, samo pri nabiranju je nekaj težav, kajti dobra polovica gre

roke in razmišljam, katero sorto naj bi letos sadili. Hočem nekaj našega, slovenskega, po možnosti starejšo sorto, saj sem do novotarij precej nezaupljiva. Gospa, ki je v vrsti za menoj, mi pripoveduje o svojih lanskih

go, se odloča za biološke pripravke, in vsi si želijo čim bolj naravnega vrtnarjenja. Vesela sem, vsaj nekaj tolažbe za tole našo ubogo, utrjeno Zemljo, ki nam jo je Bog izročil v varstvo, da bi jo neokrnjeno podali našim otrokom. A smo do nje največkrat sebični, taki, kot bi bila samo naša in bi jo lahko že jutri odvrgli in zamenjali za novo. Končno pridem na vrsto, saj sem tu že dobro uro. Sprašujem se, ali je ob tehle prvih pomladnih dnevh povsod zaznati tako praznično razpoloženje. Kako se veselijo pomladi v milijonskih mestih in v industrijskih središčih? Tega si sploh ne morem zamisliti in zadovoljna zapustim trgovino z velikim zabojem v naročju. Srečna, ker zagledam zunaj njive in sadovnjake ter vrtičke s prvim cvetjem. In zazdi se mi, da je tole rojevanje, tale prelestna pomlad stalnica, ki nam riše upanje. Sedaj, ko cene naraščajo in so vse oči ekonomistov uperjene v borzne indekse pa v ceno petroleja, v času, ko vsi pritožujejo nad nižjim življenjskim standardom in negotovo prihodnostjo, je ta pomlad še posebej lepa. In tile ljudje, s katerimi imam toliko skupnega, ki namesto v denarne sklade, vlagajo svoj trud in svoje upanje v svoje male, skromne vrtičke. Zaradi zdravja, zaradi tistega dobrega korenčka in solate, kakršne nikjer ne kupiš, zaradi veselja samega in priložnosti, da se o vrtičku razgovoriš s sosedom, zavečer, ko si skupaj privoščiš kozarček domačega in nekaj toplih besed.

Suzi Pertot

V sivino odeta slika stanja naših nogometnih ekip Naše amaterske enajsterice letos pod pričakanjii

Slovenske enajsterice v nogometnih članskih ligah igrajo v letošnji sezoni pod pričakanjii. Do konca prvenstev manjka sicer še precej krogov in marsikaj je še mogoče izboljšati, vendar sedanja rezultatska slika ni prav nič navdušujoča. Kdor občasno spremlja športne prispevke v našem tedniku, ve, da ne sodimo med tiste (pri nas jih je veliko), ki se vnaprej znašajo nad amaterskim nogometom, češ da v naših ekipah igrajo samo Italijani in da kam trosijo denar odbori slovenskih klubov. Ne, obstoj toliko prvih ekip (v zadnjih sezonah devet) je smiseln, saj je vezan na dejavnost na teritoriju močno zakoreninjenih društev in na vzdrževanje dragocenih športnih objektov in igrišč. Ne nazadnje pa si naši ljudje enostavno želijo čim boljšega nogometa in to dokazujejo iz nedelje v nedeljo z masovno prisotnostjo na tribunah v Križu, Štandreu, Repnu, Sovodnjah itd. Tak lep primer je bil nedavni derbi elitne lige med Vesno in Juventino. Večji del stopnišča je bil poln in pogovorni jezik med gledalci je bila slovenščina, pa čeprav je bilo na igrišču skupaj samo pet slovensko govorečih nogometišč. Kljub povedanemu moramo vsekakor biti do letošnjih nastopov glavne naših postav kritični.

V elitni ligi zasluži doslej več kot pozitivno oceno Juventina. Tudi letos so bili v Štandreu v napovedih zelo previdni in so že od poletja govorili zgolj o obstanku v ligi. Devetak in soigralci cilj počasi izpolnjujejo. Sicer nihajočim učinkom, pa vendar. Če bodo nadaljevali po tej poti (skromnost, borbenost, složnost), bodo Portellijevi fantje klubu tudi za prihodnjo sezono prigrjali pravico do nastopanja v A ligi amaterjev. Drugače je v Križu, kjer je Vesna

stopila v elitno ligo 2007/2008 z visokimi ambicijami. Potek sezone pa dokazuje, da visokoleteče izjave vodstva uprave pred začetkom prvenstva niso bile na mestu. Nasprotno, na moštvo so delovale kvarno. Oslabljena ekipa, ki ji edino talentirani mladi ne morejo skozi vso sezono zagotoviti enakovrednega igranja proti bolj izkušenim nasprotnikom, se zd-

posredno vodi v zgornje nadstropje. Tako bodo morali do konca rednega dela Repenci ubraniti mesto v končnici za napredovanje (2., 3. in 4. mesto), prestop iz kate-re pa ne bo samoumeven. Vodstvo društva je od postave, ki dela s skoraj profesionalnim pristopom, upravičeno pričakovalo precej več. V prvi amaterski ligi tvegamo dva izpada. Primorac je skorajda že od-

leč ni zrela za naskakovanje drugega mesta na lestvici, kar je bil društveni cilj. Položaj se iz meseca v mesec slabša, dvakrat so zamenjali trenerja (Calè, Trentin, Della Zotta), ekipa pa ostaja pri dnu razpredelnice. Obstaneček je še na dosegu roke, vendar v sličnici in na igrišču mora priti do odločnega premika, ki ga do danes ni bilo videti. V nasprotnem primeru Vesna resno tvega, da po petih letih v elitni ligi, v kateri je pridobila velik ugled, nazaduje na nižjo raven. V promocijski ligi je Kras (dve napredovanji v treh letih) tudi letos meril zelo visoko. Po prihodu beloruskega stratega Sergeja Alejnjkova in številnih okreptivah se v Repnu nislo mogli skrivati. Preboj

pisani, saj sameva na zadnjem mestu in njegovi igralci so dejansko že izklopili. Neuspeha Trebencev si ne more nihče razlagati. Lansko

zasedbo, ki je bila kot novinec v ligi na pragu play-offa, so letos še dodatno okrepili. Vsi smo pričakovali, da bo ekipa navduševala in konkurirala za mesta tik pod vrhom. Podobno kot pri Vesni pa je bila doslej sezona nerazumljivo klavrna in Primorca bi lahko rešil le čudež.

V isti ligi so Sovodnje, ki so jih vključili v prvenstvo preko repe-saže zadnji trenutek, s podobnim pristopom kot Juventina na dobri poti, da si zajamčijo miren obstaneček. Teško pa se bo do rešitve dokopalo proseško Primorje. Po kakovosti skromna ekipa se sicer na vse kriplje izmika zadnjim trem mestom. Obstaneček med prvoli-gaši bi bil za rdeče-rumene velik podvig. V drugi kategoriji se Breg in Zarja/Gaja spogledujeta s prvenstveno končnico za napredovanje. Mogoče jima bo uspelo, mogoče ne. Prvenstvo pa je v bistvu v skladu s pričakanji in dejansko s kvaliteto naših dveh enajsteric. Za odtenek višjo oceno sicer zaslužio Brežani, ki se otepajo številnih poškodb, medtem ko so pri združenem vzhodnokraškem društvu brzokone po tihem upali v kaj več. V tretji ligi zastopa slovenski nogomet le doberdobska Mladost. Fantje pristopajo bolj kreativno in igrajo sebi v zadovoljstvo. Povečane apetite uprave pa bodo morali prenesti na naslednjo sezono, saj je trenutno mesto Sambovih fantov v zlati sredini. Upajmo, da bo splošna slika v začetku maja le malce manj siva.

HC

HOKEI IN LINE

Moška A1 liga: Polet Kwins Zadrzna kroška banka - Arezzo 3:1

NAMIZNI TENIS

Ženska A2 liga: Kras Zadrzna kroška banka - Sandonatese 4:2
Moška C1 liga: Sarmeola - Kras 3:5

Nepremagani Kras je napredoval v državno B2 ligo!

NOGOMET

Elitna liga: Tolmezzo - Vesna 1:1, Juventina - Casarsa 0:1

Promocijska liga: Kras - Staranzano 1:0

1. amaterska liga: Sovodnje - Villesse 1:0, Ruda - Primorac 1:2, Primorje - Medea 0:3
2. amaterska liga: Zarja/Goja - Breg 1:0

3. amaterska liga: Mladost - Sant'Andrea 0:1

KOŠARKA

Moška C liga: Bor Radenska - Cordenons 62:57

Moška C2 liga: Jadran Mark - Cormons 68:57

Moška D liga: Poggj - Breg 67:60, Isonina - Kantovel/Sokol 79:76

Ženska C liga: Polet - Scoglietta 58:44

ODBOJKA

Ženska C liga: Palazzolo - Slova List 3:0

Moška C liga: Slova Tabor Televiso - Prata 3:0, Soča ZBDS - Buia 1:3, Val Insa - Basiliano 1:3

Ženska D liga: Postan - Bor/Breg Kmečka banka 0:3,

Govolley Kmečka banka - Manzano 3:0, Il Pozzo - Kantovel 3:1

Moška D liga: Slova - Olympia Tmedia 1:3

NOVA GORICA Društvo invalidov Goriške Dobrodošel posvet o vključitvi v delo

Medobčinsko društvo invalidov Goriške, ki združuje več kot 1100 delovnih invalidov, je skupaj s partnerji enoletnega eksperimentalnega projekta "Informatika - delo je sreča za invalida" v Hitovi

blike Slovenije za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov, Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, zdravstvenega sistema in institucij, ki spodbujajo vključevanje invalidov v delovno okolje, ne izkoriščata v dovoljni

Perli v začetku marca pripravilo posvet o tem, kako izkoristiti sistemskih spodbud za vključevanje invalidov v poslovne procese. Po svetu so se udeležili predstavniki invalidskih društev, državnih institucij in delodajalcev. Zbranim je bil uvodoma predstavljen omejen eksperimentalni projekt, katerega cilj je povezava sistemskih spodbud z obveznostmi in potrebami delodajalcev in iskanje novih poti za zaposlovanje invalidov. Kot je povedal vodja projekta Valter Adamič, ki je tudi predsednik Medobčinskega društva invalidov Goriške, bo v projekt vključenih 72 brezposelnih invalidov, ki se jim bo z dodatnimi usposabljanji na področju informatike povečala fleksibilnost na trgu delovne sile. 13 invalidov pa bo v okviru projekta tudi redno zaposlenih. Adamič je tudi pojasnil, da je na območju goriške upravne enote, ki združuje šest občin, okrog 370 potencialno zaposljivih invalidov. Na posvetu so izrazili prepričanje, da se mehanizmov, ki jih zakonodaja omogoča preko Sklada Repu-

meri, da bi severnoprimorsko gospodarstvo v zaposlovanju invalidov zaznalo priložnost. Razlog za to naj bi bilo predvsem neopoznavanje možnosti, zato je bil posvet namenjen prav iskanju odgovorov na vprašanje kakaj zaposliti invalida. Predstavniki podjetij so bili predstavljeni tudi konkretni izračuni in davčne olajšave, ki jih lahko uveljavlja podjetje pri zaposlovanju invalidov na podlagi zakona o zaposlovanju invalidov, ki je stopil v veljavo že pred tremi leti, a ga delodajalci še preslabo poznajo. Ob koncu posveta so sodelujoči izrazili prepričanje, da je treba komuniciranje med invalidskimi društvi in podjetji še izboljšati, slišati pa je bilo tudi mnenja, da so bili s posvetom narejeni prvi in temeljni koraki v smeri ozaveščanja in informiranja delodajalcev in invalidov, ki se jim bo v prihodnje nadgrajevalo. Valter Adamič je v zvezi s preslabo seznanjenostjo o možnostih sistemskih podpore postregel tudi s podatkom, da je bilo lani za prilaganje delovnih mest na državnem nivoju neizkoriščenih 1,4 milijonov evrov, kar se zdi vsem, ki se trudijo za vključevanje invalidov v delovne procese, nezaslišano.

Nace Novak

Deželne volitve 2008 Trst - Gorica - Videm

Tvoj glas smo mi!

KANDIDATI SSK ZA DEŽELNE VOLITVE 2008

TRST

Andrej Berdon
Eva Fičur
Igor Gabrovec
Barbara Lapornik
Bogdan Kralj
Tamara Ražem
Marko Milkovič
Anna (Ivica) Švab
Peter Močnik
Boris Pahor
Niko Pertot
Tomaž Špacapan

GORICA

Dario Bertinazzi
Mara Černic
Julijan Čavdek
Majda Zavadlav
Jurij Paljk
Damijan Terpin

VIDEM

Michele Coren
Emanuela Quaranta Špacapan
Giorgio (Jure) Preschern
Mara Černic
Adriano Corsi
Eva Fičur
Alessandro Ipavec
Barbara Lapornik
Rafko Dolhar
Mirjam Levstik
Boris Pahor
Tanja Peric
Drago Štoka
Walter Bandelj
Marko Milkovič
Peter Močnik

Zadovoljstvo ob prvi pozitivni preizkušnji SSk je zbrala zadostno število podpisov

Slovenska skupnost je prej-
šnja soboto uspešno o-
pravila prvo preizkušnjo,
vezano na letošnje deželne vo-
litve. V skladu z določili zako-
na je slovenska
zbirna stranka
zbrala zadost-
no število pod-
pisov v vseh
treh volilnih
okrožjih Trsta,
Gorice in Vid-
ma. SSK ni
imela posebnih
težav pri
zbiranju pod-
pisov v Trstu
in Gorici. Ne-
koliko zaskr-
bljenosti pa je
vladalo zaradi
videmskega
volilnega
okrožja. Za-
hvaljujoč se
požrtvovalne-
mu delu strankin
ljudi in s
pomočjo prijateljev
iz videmske
pokrajine pa je
bilo tudi v
tem okrožju
zbranih dovolj
podpisov in je
lahko že v sobo-
to deželni tajnik
SSk Damijan
Terpin predstavljal
celotno
dokumentacijo
pri dotičnih
deželnih uradih.
Slovenska skupnost
z zadovoljstvom
ugotavlja navdušen
sprejem tako
novega simbola
stranke kot tudi
sestavo treh listov,
s katerimi bo
stranka nastopila
na deželnih volitvah
13. in 14. aprila. Nekoliko
grenkobe

v ustih pa ostaja zaradi dejstva,
da ni bilo mogoče list SSK
predstaviti tudi v volilnem ok-
rožju Tolmeč, kjer nedvomno
živijo tudi Slovenci.
Po tej prvi uspešno opravljene
preizkušnji se želi Slo-
venska skupnost zahvaliti
vsem, ki so kakorkoli prišli
na pomoč. Še posebno pa je
SSk hvaležna vsem, ki so s
svojimi podpisi podprli
prizadevanja stranke, da se
lahko predstavi z lastnim
simbolom in imenom. Se-
daj se za SSK odpira uradna
volilna kampanja, v kateri bo
glavni cilj stranke doseči 1%
glasov, ki omogoča izvolitev
deželnega svetnika. V ta namen
bo poglobljeno, da bodo
volilci, ki bodo podprli sloven-
ske liste v Trstu, Gorici in Be-
nečiji, prekrizali znak lipove
vejice in oddali preferenco
enemu izmed kandidatov. Vse
to želi stranka doseči preko ka-
pilarne volilne kampanje po
teritoriju, kjer bodo predstavljeni
program in kandidati.

*Slovenska skupnost,
Deželno tajništvo*

DSI Zadnji ponedeljkov večer v februarju Odprtje razstave in predavanje prof. Igorja Škamperleta

Zadnji februarski
ponedeljkov večer v
Društvu slovenskih
izobražencev sta
zaznamovala kar dva
dogodka, in sicer odprtje
razstave Umetniki za karitas
ter predavanje prof. Igorja
Škamperleta, ki je
spregovoril na temo
dialoga. Škofijska karitas iz
Kopra je lani avgusta že
trinajsto leto zapored
priredila likovno kolonijo,
ki je potekala v Sinjem
vrhu nad Ajdovščino. K
sodelovanju so povabili
umetnike različnih starosti
in narodnosti, ki so svoje
izdelke odstopili potujoči
prodajni razstavi. Ta je
prispela tudi v Trst, kjer
je bila v Peterlinovi dvorani
na ulici Donizetti na ogled
vse do konca prvega tedna
v marcu. Slike je bilo
mogoče kupiti, izkupiček
od prodaje je šel kot po
navadi v poseben sklad,
iz katerega bodo financirali
izgradnjo doma za ostarele
v Ajdovščini. Kot je
povedala Jožica Ličen, se
pri karitasu vsako leto
odločijo pomagati ljudem
v stiski; v preteklih letih so to

bili zasvojenici, mlade
družine idr. Likovna
kritičarka Anamarija Stibilj
Šajn pa je predstavila
posamezne umetnike, ki so
med seboj seveda zelo
različni. Glavnina
umetniških del, ki je na
ogled in na prodaj na

medsebojnega povezovanja
in sodelovanja karitativnih
organizacij na našem
prostoru. Nujna je
izmenjava informacij in
izkušenj, pa tudi izpeljava
novih skupnih projektov.
Drugi del večera je
oblikoval slovenski filozof

Prof. Igor Škamperle (foto Kroma)

razstavi, je seveda delo
skupinice, ki je avgusta
lani cel teden ustvarjala na
Sinjem vrhu. Ostalo so
dela prostovoljnih donatorjev,
ki so karitasu in razstavi
podarili svoja dela. Pred-
stavitev razstave je
sklenil direktor tržaške
karitas Mario Ravalico,
ki je v krajšem nagovoru
poudaril pomembnost

in sociolog Igor Škamperle,
sicer tržaški rojak, ki že
vrsto let predava na
Filozofski fakulteti Univerze
v Ljubljani. Spregovoril je
o dialogu, ki je seveda temelj
vsakega medčloveškega
odnosa. Kot pove že sama
etimologija besede, gre za
pogovor med dvema
človekoma. Dandanes je
moč zaznati vedno večje

poplitvenje, zato se dialog
vedno bolj spreminja v neko
brezizrazno klepetanje, kjer
je vedno težje prisluhniti
sogovorniku. Pri pravem
dialogu pa je seveda
najpomembnejše svoje
trditve pravilno podkrepiti z
utemeljitvami.

V nadaljevanju je Škamperle
spregovoril o dialogu v
slovenskem prostoru.
Slovenci živimo na zelo
majhnem ozemlju v osrčju
Evrope, ki je vseskozi na
prepihu. Da smo Slovenci
znali ohraniti svojo

specifiko, smo
potrebovali tudi
zvrhano mero
zaprtosti vase.
Slovenski človek pa
zna biti po svoje
tudi zelo različen,
kmalu se navzame
tujega. Prav zaradi
svoje majhnosti zato
teži k čim večji
ortodoksnosti. V
preteklosti je ta
značaj pri Slovencih
privedel do krvavih
razkolov, katerih
posledice čutimo še
danes. Pomanjkanje
pravega humorja in
prevelika
resnoba pa nam
večkrat preprečujeta
prebolevanje starih
zamer in zdrah. Drugi
narodi so glede tega
na boljšem. Kot
primer je Škamperle
navedel italijansko
politično polarizacijo,
ki je v povojnem času
dobila enega od
možnih načinov
konfrontacije v
Guareschijevih likih
Pepponeja in don
Camilla.

Primož Sturman